

GRONINGEN

**AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN
2016 JAARGANG 23**

www.ngv.nl/wwwGRN/

GroninGEN

wordt uitgegeven door de **NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging)** afdeling **Groningen** en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 10,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overmaking van € 10,00 op rekening NL38 INGB 0005 563062 t.n.v. van NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, onder vermelding van 'Abonnement GroninGEN'.

Oude nummers

Losse nummers 2012 t/m 2016 kosten € 4,00 en volledige jaargangen € 10,00, inclusief porto.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overmaking op genoemde bankrekening, o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar.

Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

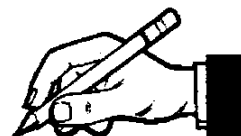
Voor **spelregels, verantwoordelijkheden** en **advertentiemogelijkheden**: zie onze website.

Website afdeling Groningen:

www.ngv.nl/wwwGRN/

Woord vooraf

Gert Zuidema, voorzitter

In het vorige nummer van ons blad heeft Klaas Niemeijer afscheid genomen als redacteur en het verheugt ons, dat we Arie Buurma als nieuw redactielid mogen verwelkomen. In het vorige nummer stond een artikel van hem onder de titel “Zoektocht naar vrouw en kinderen van Jan Allerts”. We wensen hem een goede tijd binnen de redactie en zien met belangstelling zijn pennenvruchten tegemoet. We bedanken Klaas Niemeijer voor zijn bijdragen in ons blad.

Vorig jaar besloot ik mijn woord vooraf met de opmerking, dat familieonderzoek een mooie en fascinerende hobby is. Toen moest de lezing van Antonia Veldhuis daarover nog worden gehouden, maar uit de belangstelling ervoor bleek dat velen dat ook vonden of wilden weten waarom dat zo was. Of de belangstelling met “genealogie” in de titel ook zo groot geweest zou zijn?

De Burgerlijke Stand (BS) is natuurlijk een prachtige bron om familieleden te vinden maar het mooiste is als je daar een verhaal over kunt schrijven. Hoe leefden ze, waar woonden ze, waren ze bekend, beroemd of berucht? Het meest valt er te vertellen over personen of families die regelmatig de krant haalden, maar niet altijd omdat ze zo’n positieve rol speelden in de maatschappij. Integendeel. Daar is meer onderzoek voor nodig dan in de BS alleen.

Voor Groningen is de website “allegroningers.nl” van het RHC Groninger Archieven een prachtige bron, niet alleen voor de gegevens van de BS, maar ook huwelijkscontracten en successiememories geven informatie over familierelaties en bezit, die je ergens anders niet zo gauw vindt. Zo vond ik een successiememorie van een kinderloos overleden schippersechtpaar binnen mijn familie van maar liefst 24 pagina’s. Na toedeling aan allerlei dichtbij en verre familieleden, een goed doel en de successierechten, bleef er nog bijna 10.000 gulden over voor de uiteindelijke erfgenen en dat in het begin van de 19^e eeuw.

Ook een geweldige bron om gegevens te vinden is “Delpher.nl” van de Koninklijke Bibliotheek (KB). Niet alleen het *Nieuwsblad van het Noorden* levert veel informatie maar ook de Groninger kranten uit de periode ervoor, voor zover gescand. Boeldagen, verkopen van huizen en boerderijen met soms uitgebreide beschrijvingen van te verkopen land, vee en werktuigen maar ook familieadvertenties, maken het verhaal van de familie completer. Ik heb er in ieder geval informatie gevonden waarvan ik niet het flauwste vermoeden had.

Het hoofdbestuur van de NGV heeft een “Protocol digitale genealogische nalatenschap” opgesteld o.a. voor de situatie dat de eigenaar van een stamboomcontainer op de website van de NGV is overleden en dat bij de NGV niet bekend is. Bij beëindiging van het lidmaatschap door roeyement of opzegging wordt ook wel vergeten de stamboomcontainer te verwijderen. Er is een stappenplan opgesteld hoe hier mee omgegaan zal worden.

Hebt u er al eens over nagedacht wat er met uw genealogische verzamelingen zowel

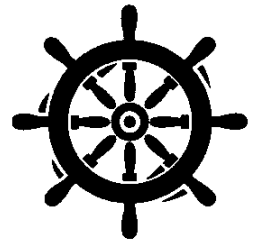
op papier als digitaal moet gebeuren als u stopt met familieonderzoek of na overlijden? Op de website van de NGV onder “nieuws” vond ik een stukje, geplaatst door de heer A.J. Coopmans op 28 september 2015, met adviezen over het opheffen van Social Media- en e-mailaccounts. Dat geldt ook voor alle niet-gepubliceerde onderzoeksresultaten en de soms minder bekende bronnen waar ze op gebaseerd zijn. Het zou jammer zijn als niet-geïnteresseerde familieleden alles bij het oud papier doen terwijl anderen er bij hun eigen onderzoek wat aan kunnen hebben. Kort samengevat: denk erover na en probeer regelingen te treffen en afspraken te maken.

We hopen dat u in 2016 veel bezig kunt zijn met uw familieonderzoek en het zou mooi zijn als u daarover een artikel in ons blad wilt publiceren. We hebben ook een website waar onderzoeksresultaten gepubliceerd kunnen worden die minder geschikt zijn voor ons blad.

Namens bestuur, redactie en medewerkers wens ik u fijne feestdagen toe en een gezond en voorspoedig 2016.

Bestuur en Beleid

Gert Zuidema, afdelings-afgevaardigde

Algemene Vergadering (AV) op 28 november 2015

Op de agenda van de najaarsvergadering stond het voorstel de gewijzigde statuten goed te keuren en de begroting voor 2016.

De statuten waren in de afdelingsvergaderingen besproken en de uitslag van de stemming op de AV was dat 93% van de vertegenwoordigde leden vóór was en 7% tegen. Van de stemming werd een verslag opgemaakt dat na de pauze door de vergadering werd goedgekeurd. Twee leden van het hoofdbestuur zullen de akte bij de notaris tekenen en na publicatie op de website van de NGV zijn ze van kracht.

De werkgroep die dit heeft voorbereid is nu bezig met het huishoudelijk reglement op basis van de gewijzigde statuten. Het is de bedoeling het reglement op de AV van 23 april 2016 ter goedkeuring aan te bieden.

Er was een voorstel om de afdelingsbladen (voorlopig?) niet centraal te laten drukken en verzenden door dezelfde drukker als van *Gens Nostra* en het *Heraldisch Tijdschrift*. Een paar afdelingen zullen meedoen aan een “pilot” om te zien of het uitvoerbaar is.

De begroting voor 2016 maakte de tongen los, in het bijzonder over het veel lagere bedrag voor *Gens Nostra* en daardoor een batig saldo van ruim 30.000. Het bleek dat de reden hiervoor was dat *Gens Nostra* in 2016 maar zes keer zou verschijnen in plaats van tien keer. Dit was bij het aanbieden van de begroting niet meegedeeld en kon dus niet op de afdelingsvergaderingen worden besproken. Na toelichting van het hoofdbestuur, opmerkingen van de redactie en afgevaardigden, werd bij stemming besloten in 2016 wel tien nummers te laten verschijnen. Dit zal een begroot nadelig saldo van ongeveer € 6.000 opleveren en dat wordt gedekt door een lagere dotatie aan het onderhoudsfonds zodat er toch een sluitende begroting is. Hierna werd de begroting met meerderheid van stemmen goedgekeurd.

Afdelingsprogramma

Alle bijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis. Aanvang 20 uur.

In het voorjaar van 2016 organiseren de NGV-afdeling Groningen in samenwerking met de historische vereniging "Stad & Lande" en het RHC Groninger Archieven weer een serie **lezingen**. Het programma is nu nog niet bekend, dus kijk op de websites en/of volg de nieuwsbrieven voor het programma.

Dinsdagavond 5 april 2016

bij de Groninger Archieven (zie boven)

Aanvang : 19.30 uur

Thema : **Afdelings-Leden-Vergadering**

Agenda

- 1 Opening en vaststelling agenda
 - 2 Mededelingen
 - 3 Notulen van de Afdelings Ledenvergadering (ALV) van 12 november 2015 (uitgereikt of op te vragen)
 - 4 Jaarverslag afdeling Groningen over 2015 (uitgereikt of op te vragen)
 - 5 Financieel jaarverslag afdeling Groningen 2015 (uitgereikt of op te vragen)
 - 6 Verslag van de kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
 - 7 Bestuursverkiezing. Aftredend zijn voorzitter G. Zuidema en bestuurslid T.K.J. Wagenaar. Leden van de afdeling kunnen kandidaten voor het bestuur voordragen. Kandidaatstellingen dienen uiterlijk één week vóór deze vergadering schriftelijk en ondertekend door tenminste vijf leden ter kennis van de secretaris te worden gebracht.
 - 8 Benoeming afgevaardigden naar de Algemene Vergadering van de NGV. Kandidaten zijn de heren G. Zuidema (afgevaardigde) en H. Boels (plaatsvervangend afgevaardigde).
 - 9 Voorbereiding Algemene Vergadering van de NGV op 23 april 2016 te Driebergen. Stukken voor deze vergadering zijn op de ALV ter inzage (of op te vragen).
 - 10 Wat verder ter tafel komt en sluiting
- De stukken voor de agendapunten 3, 4, 5 en 9 kunt u van te voren telefonisch of per e-mail (zie colofon, pag. 32) bij de secretaris, de heer H.J. Timmer, opvragen.

Genealogisch voorstellen: Wim Top

Johan Waterborg, redacteur

Wanneer je wat ouder wordt ben je ook meer geïnteresseerd in van wie je eigenlijk afstamt. Natuurlijk heb ik wel al rondgekeken op internet en mijn naam ingevoerd bij Geneanet en Myheritage. Maar beide lidmaatschappen vind ik te klinisch. Daarom gaat mijn aandacht meer uit naar een echte ledenvereniging. Via Geneanet kwam ik bij de NGV terecht die reclame maakte met een bezoek aan het Veenkoloniaal Museum met als onderwerp de Veendammer schippers. Je kon je hiervoor aanmelden, ook al was je geen lid. Via de secretaris van de afdeling Drenthe kwam ik in contact met een lid. Zelf ben ik

sinds een jaar invalide en aangewezen op een rolstoel. Dit was geen enkel probleem. Ik kon mee naar Veendam en werd gehaald en gebracht. Die hartelijkheid deed mij erg goed. Ook in het museum trof ik nog een aantal andere leden van de vereniging in Drenthe. Iedereen wilde mij wel even helpen. Die saamhorigheid sprak mij aan. Ik kom uit een schippersfamilie. Ik ben schipper geweest, dat was mijn vader, mijn grootvader en mijn overgrootvader ook. Mijn moeder was een schippersdochter, dus ook die kwam uit een schippersfamilie. Dat moet de basis zijn van mijn opstelling. De familienamen zijn dan, Top, Timmer en Jonker. En van de kant van mijn vrouw: Mellema, Pestman en Cazemier. Natuurlijk heb ik wel het e.e.a. uitgewerkt. T.z.t. wil ik mijn gegevens dan invoeren in een database bij de vereniging. Wie weet heb ik nog familie in Groningen die mij bekend is. Mijn vader was enigst kind en mijn grootouders heb ik nooit gekend; zij waren voor mijn geboorte reeds overleden. Ook waar ik nu woon (Dalfsen), wonen mensen met de naam Top. Voor zover mij bekend is hierbij geen familie. Ook de tak in het Westerkwartier heeft een andere achtergrond. Ik hoop dat ik met andere leden goed kan samenwerken.

Naamslijsten XLI

Willem G. Doornbos, Groningen

XLI Register der karspellieden van Slogteren welke onmagtig zijn om des landslasten te kunnen betalen, 1740.

	verloren			geeft tot een slegte verponding	restant
	beesten	peerden	huire		
Wessel Tonkes	15	0	17	1-18-0	0- 2-0
Kornelis Abels	7	1	12	0-16-4	0- 0-0
Jan Jacobs	6	0	35	1-16-0	0- 0-0
Jan Korts	7	1	35	1- 1-0	0- 0-0
Roelf Berents	12	2	13	3- 0-0	0- 1-0
Roelef Jelles	11	2	0	2- 9-6	0- 1-0
Eppe Eppes	3	0	16-10-0	2-11-0	0- 1-0
Cornelis Clasens	7	0	20	2- 8-0	0- 0-0
Pieter Aapkes	2	1	8	0-19-4	0-13-0
Jan Heyes	10	1	20	2-15-4	0- 0-0
Hindrik Liender	1	0	5	0- 6-0	0- 2-0
Lerius Alberts	8	4	15	0-18-0	0- 0-0
Harm Etskes	3	0	9	0-10-4	0- 5-0
Jan Clasen	2	0	9	0- 8-2	0- 1-0
Hindrik Willems	1	0	15	1-15-0	0- 0-0
Jan van Laar	10	0	22	2- 0-6	0- 3-0
Jan Hindrix	3	2	12-10-0	1-15-0	0- 1-0
Claas Sickkes	0	0	0	0-15-0	0- 4-0
Harm Bronds	7	2	0	2- 5-0	0- 0-0
Hindrik Geerts	0	0	8	0-11-2	0- 0-0

Wolter Jans	2	0	0	0-15-0	0- 0-0
Jacob Alberts	7	0	4	0- 8-6	0- 8-0
Haje Tiakkes	10	1	0	4-10-6	0- 0-0
Klaas Jans	2	0	0	0-10-0	0- 8-0
Harm Jacobs	16	1	10	1-18-1	0- 0-0
Hindrik Tonnis	13	1	0	3- 9-3	0- 5-0
Berent Berents	8	0	0	1- 2-4	0-13-0
Gerryt Fokkes	14	4	47-10-0	6-16-6	0- 1-0
Pieter Alberts	8	2	29	2-18-2	0- 2-0
Hindrik Jans Kyns	5	0	22-10-0	2- 8-6	0- 0-0
Geert Hindrix	16	2	0	5- 4-3	0- 1-0
Jan Geerts Kijl	18	2	10	4- 7-3	0- 3-0
Jurrijn Jans	0	1	12	6- 0-0	0- 1-0
Abel Clasens weduwe	2	0	0	4- 5-2	0- 0-0
Wilm Jans	2	1	12	8-12-2	0- 0-0
Wilm Hindrix	8	0	0	4-15-3	0- 4-0
Jan Jans	8	4	30	3-18-6	0- 0-0
Jannes Hagenouw	26	5	0	9-12-7	0- 1-0
Jan Garmts	18	0	30	5-16-2	0- 2-0
Jan Dorenbos	2	0	0	10-16-7	0- 1-0
Albert Fokkes	2	0	0	3-10-4	0- 1-0
Geert Fokkes	5	1	10	5-14-4	0- 5-0
Albert Ulphers	13	3	33	5-17-0	0- 9-0
Andries Jans	4	2	23	2-18-4	0- 3-0
Jan Jurryns	0	0	0	0- 7-4	0- 1-0
Jacob Koenes	5	0	18	1-16-5	0- 3-0
Jacob Cornelis	4	0	14	1-16-5	0- 0-0
Jan Kleersnijder	3	1	15	3- 4-0	0- 0-0
Jan Fokkes weduwe	14	1	69	6-12-0	0- 0-0
Pieter Jacobs	0	0	0	5- 7-2	0- 1-0
Tepe Haijes	7	0	18	3- 5-3	0- 0-0
Koene Jacobs	20	1	44	4-11-2	0- 1-0
Gerloff Harms	19	0	24	7-12-1	0- 2-0
Geert Willems	15	1	30	5-10-0	0- 2-0
Haije Lourens	4	0	44	1-16-5	0- 0-0
Jurrijn Alberts	0	1	15	1-16-0	0- 1-0

Tot volmagten hebben de caspellieden aangestelt de e. Jannes Hagenouw en Eppe
Eppes ouderlingen
Slochteren, den 24 maijus 1740.

Onderstont
M.U. ten Oever eccls. in Slochteren
Jacob Kleis
Pyeter Alberts
Jan Geerts
Jan Klyrsnijder ¹

Noot

¹ GrA, Rood na Reductie [toegang 1605], inv.nr. 912, 1740

Ons filiaal aan de Kerklaan is door de week tot 10 uur 's avonds open!

Kijk voor uitgebreide openingstijden op: www.copyright.nl

kerklaan 49-51
 groningen
 050-5714666

verl. hereweg 45
 groningen
 050-5275555

verl. bremenweg 8
 groningen
 050-3188034

kanaalstraat 15a
 roden
 050-5016519

*Uw favoriete foto's op
 canvas*

prijzen:

20 x 20	15,00
20 x 30	17,50
30 x 30	22,50
30 x 40	28,00
40 x 40	32,00
40 x 60	40,00
50 x 50	42,00
50 x 75	58,00
60 x 60	60,00
60 x 80	70,00
80 x 80	82,50
75 x 100	90,00
100 x 100	122,50
120 x 100	131,00
150 x 100	140,00

combinaties zijn mogelijk

decemberactie: canvas 30x40cm 22,50euro

levertijd 1 tot 2 dagen

CopyRight en haar medewerkers wenst iedereen
 fijne feestdagen en een voorspoedig 2016

Aanverwanten van de Lopster familie Glas (vervolg)

Tjaart Glas, Groningen

In 1999 stelde ik in *HuppelDePup* op de pagina's 41-43 een vraag over de schoonfamilie van Harmen Klaassen, de stamvader van de familie Glas uit Loppersum. Toen reacties uitbleven, heb ik me er maar weer op gestort. De namen van zijn vier echtgenotes heb ik nog steeds niet gevonden. Hierbij de verwanten van zijn tweede vrouw.

Parenteel van Tonnis NN

I **Tonnis NN**, tr. (1) NN.

Uit dit huwelijk:

1. **Lue Tonnis**, overl. na 15-6-1735.
2. **Derk Tonnis**, geb. 't Zandt, volgt IIa.
3. **Klaas Tonnis**, geb. 't Zandt, volgt IIb.

Tonnis tr. (2) NN.

Uit dit huwelijk:

4. **Anje Tonnis**, geb. Loppersum, volgt IIc.

IIa **Derk Tonnis**, geb. 't Zandt, snikkevaarder, overl. vóór 8-11-1758, otr. (1) Loppersum 19-12-1710, tr. Loppersum met **Hijcke Derks**, dr. van *Derck Lammers* en *Lijsebeth Clasen*, ged. Loppersum 5-4-1685; hij tr. (2) Loppersum 10-11-1715 met **Hijke Alberts**, geb. Loppersum, overl. na 8-11-1758.

Uit dit huwelijk:

1. **Aaltie Derks**, ged. Loppersum 12-12-1717.
Vader wordt Derk Draai genoemd.
2. **Geertjen Derks**, ged. Loppersum 14-1-1722.
3. **Tonnis Derks**, ged. Loppersum 1-1-1725, begr. Loppersum 7-11-1758.
4. **Peter Derks**, ged. Loppersum 15-12-1726.
5. **Albert Derks**, ged. Loppersum 21-8-1729.
6. **Geertje Derks**, ged. Loppersum 8-3-1733; tweeling met 7.
7. **Anje Derks**, ged. Loppersum 8-3-1733, volgt IIIa.

IIb. **Klaas Tonnis**, geb. 't Zandt, otr. Stedum 29-4-1725, tr. Westeremden met **Vechterke Vechters**, dr. van *Vechter Sierts* en *Hilje Jans*, geb. Stedum.

Uit dit huwelijk:

1. **Aeltien Klaassen**, ged. Westeremden 7-4-1726, volgt IIIb.
2. **Tönnis Klaassen**, geb. Westeremden 3-2-1728, ged. Westeremden 8-2-1728, overl. na 1762.
3. **Hilje Klaassen**, ged. Westeremden 14-5-1730.
4. **Anjie Klaassen**, ged. Middelstum 1-5-1735, overl. na 1762.
5. **Sijrt Klaassen**, ged. Westeremden 9-11-1738.
6. **Sijrt Klaassen**, ged. Westeremden 27-1-1743, volgt IIIc.
7. **Peterke Klaassen**, ged. Westeremden 18-4-1745, volgt IIId.

IIc. **Anje Tonnis**, geb. Loppersum, overl. vóór 5-4-1750, otr. (1) Loppersum 4-6-1735 (huw. contr. Loppersum 15-6-1735), tr. Loppersum **Hendrik Jacobs**, geb. Loppersum, landbouwer te Merum, (Hendrik otr. (1) Loppersum 30-7-1729 *Martjen Eltjes*, dr. van *Eltjen Derks* (landbouwer "De Stork") en *Trijntje Garmts*).

Aldert Aukes voormond en Menne Willems vreemde voogd over Anje Tonnis.

Uit dit huwelijk:

1. **Anje Hendriks**, ged. Loppersum 20-5-1736.
2. **Trijnje Hendriks**, ged. Loppersum 1-12-1737.
3. **Jakob Hendriks**, ged. Loppersum 2-11-1739.

Anje Tonnis, otr. (2) Loppersum 30-5-1744 **Harmen Klaassen**, zn. van *Claes Harmens* (landbouwer te Losdorp) en *Grietje Jacobs*, geb./ged. Losdorp 17/21-9-1710 (als Harm), glazenmaker, begr. Loppersum 26-1-1787, (Harmen otr. (1) Loppersum 8-1-1734, procl. Godlinze 10, 17 en 24-1-1734, tr. Godlinze met *Aafke Harms*; Harmen otr. (3) Loppersum 11-4-1750, procl. Wirdum 5, 12 en 19-4-1750, tr. Loppersum 28-4-1750 met *Grietje Jans*, dr. van Jan Hindriks en Anie Claasen); Harmen otr. (4) Loppersum 12-2-1752 met *Renske Lamberts*)
Uit dit huwelijk:

1. **Grietje Harmens**, ged. Loppersum 1-1-1745, overl. vóór 21-5-1752.
2. **Tonnis Harmens Glas**, geb. Loppersum 5-4-1747, volgt IIIe.

IIIa. **Anje Derks**, ged. Loppersum 8-3-1733, otr. Loppersum 29-6-1765, tr. Loppersum 1-7-1765 **Jurjen Alderts**, geb. Groningen.

Uit dit huwelijk:

1. **Aldertdina Jurjens**, ged. Loppersum 6-10-1765, volgt IVa.
2. **Hijke Jurjens**, ged. Loppersum 21-12-1766.

IIIb. **Aeltien Klaassen**, (dr. van IIb), ged. Westeremden 7-4-1726, tr. (1) Westeremden 9-11-1749 **Peter Hindriks**.

Uit dit huwelijk:

1. **Hindrik Peters**, ged. Westeremden 23-9-1759.

Aeltien Klaassen, tr. (2) Westeremden 31-7-1763 (huw. contr. Stedum 9-7-1763) **Fokke Sikkes**, zn. van *Sikke Fokkes* en *Fenje Harms*, geb. Kroddeburen.

Uit dit huwelijk:

1. **Sikke Fokkes**, ged. Westeremden 1-9-1764.
2. **Claas Fokkes Jukkema**, ged. Westeremden 6-7-1766, volgt IVb.

IIIc. **Sijrt Klaassen**, ged. Westeremden 27-1-1743, tr. Westeremden 10-5-1778 **Jantjen Hindriks**, dr. van *Hindrik Jans* en *Jantje Berends*, geb. Marsum, (Jantjen tr. (2) Westeremden 16-3-1783 *Hindrik Alberts*, zn. van Albert Hindriks en Aaltje Lammerts).

Uit dit huwelijk:

1. **Vegtertje Sijrts**, ged. Westeremden 14-2-1779.

IIId. **Peterke Klaassen**, ged. Westeremden 18-4-1745, begr. Loppersum 28-4-1786, otr. Loppersum 16-3-1777 **Klaas Rowaan**, zn. van *Jan Rowaan* en *Grietien Claessens*, geb. Gasselternijveen, begr. Loppersum 2-12-1791, (Klaas otr. (1) Loppersum 27-4-1755 met *Berendje Ates*, dr. van Ate Peters en Roelfje Meertens), (Klaas otr. (2) Loppersum 29-11-1775 met *Leentje Elles*, dr. van Elle Jans en Geertjen Jurjens), (Klaas otr. (4) Stedum 20-12-1787 ondertr. Loppersum 21-12-1787 met *Knelske Jans*).

Uit dit huwelijk:

1. **Veghterdina Rowaan**, ged. Loppersum 11-11-1778, volgt IVc.
2. **Klaas Rowaan**, ged. Loppersum 12-12-1779.
3. **Abraham Rowaan**, ged. Loppersum 5-5-1782.
4. **Abraham Rowaan**, ged. Loppersum 7-11-1784.

IIIe. **Tonnis Harmens Glas**, geb. Loppersum 5-4-1747, doop niet gevonden, glazenmaker, overl. Loppersum (huis nr. 29) 14-1-1827, otr. Loppersum 20-11-1768, getuige: de Wel E Harmen Claasens als bruidegoms vader, tr. Loppersum 7-12-1768 met **Jantien Reijnders**, dr. van *Reinder Alberts* (pelmolenaar) en *Itjen Jacobs*, ged. Zeerijp 7-9-1732, overl. Loppersum (huis nr. 29) 14-3-1820, begr. Loppersum 23-3-1820.

Uit dit huwelijk:

1. **Harm Tonnis Glas**, ged. Loppersum 20-5-1770, volgt IVd.

IVa. **Aldertdina Jurjens**, ged. Loppersum 6-10-1765, otr. Loppersum 10-3-1792 met **Jacob Jans Smit**, geb. Drieveer Oostfriesland [Duitsland].

Uit dit huwelijk:

1. **Jan Jacobs**, ged. Stedum 16-12-1792.

IVb. **Claas Fokkes Jukkema**, ged. Westeremden 6-7-1766, landbouwer te 't Zandt, overl. 't Zandt 24-1-1845, tr. Lellens 4-5-1793 met **Anje Hendriks**, dr. van *Hindrik Jans* (dagloner) en *Jantje Omgies*, ged. Eenum 11-10-1767, overl. 't Zandt 24-4-1839.

Uit dit huwelijk:

1. **Aaltje Klaassen Jukkema**, ged. Westeremden 4-5-1794, overl. Spijk 23-10-1858, tr. Bierum 22-11-1820 met **Melle Pieters Dijkema**, zn. van *Pieter Melles Dijkema* (landbouwer) en *Geertje Heertjes*, ged. Spijk 8-9-1799, landbouwer, overl. Spijk 5-3-1883.
2. **Hendrik Klaassen Jukkema**, ged. Westeremden 4-9-1796, landbouwer, overl. Zijldijk 29-1-1882, tr. (1) 't Zandt 20-12-1828 met **Anje Pieters Koster**, dr. van *Pieter Sikkes Koster* (landbouwer) en *Jantje Klaasen Veenkamp*, geb. Kolhol 5-2-1807, ged. 't Zandt 8-3-1807, overl. 't Zandt 29-5-1837, tr. (2) 't Zandt 5-12-1846 met **Geertje Sjabbes Schut**, dr. van *Sjabbe Lucas Schut*, strodekker en *Trijntje Jurjens Koning*, geb. Godlinze 13-3-1825, overl. 't Zandt 9-5-1857.
3. **Fokke Jukkema**, ged. Westeremden 4-11-1798, overl. 't Zandt 28-2-1879, ongehuwd.
4. **Jantje Klaassen Jukkema**, ged. 't Zandt 14-12-1800, werkvrouw, overl. Godlinze 30-4-1870, tr. 't Zandt 13-7-1822 met **Albert Berends Damhof**, zn. van *Berent Hindriks Kammelring* (arbeider) en *Geertruida Alberts*, ged. Appingedam 7-7-1793, boerenknecht, overl. Godlinze 17-4-1858.
5. **Fenje Klaassen Jukkema**, geb./ged. 't Zandt 1/12-9-1802, overl. Toornwerd 31-12-1874, tr. Uithuizermeeden 27-9-1826 met **Jan Jeltjes Retsema**, zn. van *Jelte Jans Retsema* (tapper) en *Homke Jakobs*, geb. Oldenzijl 17-6-1787, ged. Oldenzijl 24-6-1787, tapper, landbouwer, overl. Uithuizen 30-11-1868.
6. **Harm Jukkema**, geb. 't Zandt 7-4-1805, ged. 't Zandt 28-4-1805, overl. 't Zandt 12-1-1905, ongehuwd.
7. **Sikjen Jukkema**, geb./ged. 't Zandt 1-9/23-10-1808, overl. Appingedam 29-3-1842, tr. 't Zandt 21-11-1831 met **Willem Luidens Campen**, zn. van *Jan Jans Campen* (schoolonderwijzer) en *Bouke Luidens*, geb./ged. Eppenhuisen 28-11/6-12-1789, bakker, commissionair, ovl. Siddeburen 3-1-1850, (Willem Luidens tr. (1) Delfzijl 20-1-1819 met *Geertruida Cornelis Westerdijk*, dr. van *Cornelis Westerdijk* en *Johanna Berends*).

IVc. **Veghterdina Rowaan**, (dr. van Ild), ged. Loppersum 11-11-1778, overl. Loppersum 31-10-1811, ongehuwd,
een zoon:

1. **Pieter Klaassen Rowaan**, geb./ged. Loppersum 17-7/22-8-1802, overl. Loppersum 7-7-1807.

IVd. **Harm Tonnis Glas**, ged. Loppersum 20-5-1770, glazenmaker te Loppersum, overl. Wittewierum 29-12-1857, otr. Loppersum 21-5-1796, tr. Loppersum 12-6-1796 met **Geesjen Pieters Dijkema**, dr. van *Pieter Udes* (landbouwer bij Eekwerdertil) en *Grietje Hendriks*, ged. Loppersum 9-7-1769, overl. Loppersum 15-1-1848.

Uit dit huwelijk:

1. **Jantje Harms Glas**, geb./ged. Loppersum 15/27-11-1796, overl. Loppersum 13-7-1806.
2. **Grietje Harms Glas**, geb./ged. Loppersum 23-11/10-12-1797, overl. Groningen 20-5-1872, tr. Loppersum 19-5-1838 met **Marten Frans Ekens**, zn. van *Frans Ekens* (potasbrander) en *Martjen Fiebes*, ged. Tjamsweer 29-5-1799, timmerman, overl. Groningen 1-7-1873, (Marten tr. (1) Loppersum 16-11-1822 met *Abigaal Harmannus Westerhof*, dr. van Harmannus Westerhof (schoolonderwijzer) en *Trijntje Jacobs*).
3. **Anna Tonnis Glas**, geb./ged. Loppersum 4/18-12-1799, overl. Loppersum 15-4-1821, ongehuwd.
4. **Pieter Harms Glas**, geb./ged. Loppersum 9/31-1-1802, koopman te Nijmegen, overl. Nijmegen 22-3-1872, tr. Nijmegen 10-7-1834 met **Anna Catharina Garlings**, dr. van *Jacobus Geerlings* (soldaat) en *Maria Petronella Remi*, ged. (RK) Nijmegen 8-10-1789, getuigen: Bernardus Schellings en Anna Catharina Kikels, overl. Nijmegen 3-1-1874.
5. **Kind Glas**, begr. Loppersum 26-2-1805.
6. **Tonnis Harms Glas**, geb./ged. Loppersum 28-12-1806/31-1-1807, schoenmaker te Wittewierum, overl. Ten Post 2-6-1882, tr. Onderdendam 30-4-1842 met **Geesjen Hommes Boldy**, dr. van *Homme Eltjes Boldy* (landbouwer) en *Treintje Roelfs*, geb./ged. Onderwierum 14/30-9-1804, overl. Ten Post 1-1-1880.
7. **Hendrik Harms Glas**, geb./ged. Loppersum 14-3/8-4-1810, verver en glazenmaker te Oosternieland, overl. Oosternieland 11-6-1856, tr. Uithuizermeeden 26-5-1835 met **Jantje Jans Kuiper**, dr. van *Jan Izebrands Kuiper* (winkelier en glazenmaker) en *Anje Cornelis Maring*, geb./ged. Oosternieland 22-1/2-2-1806, overl. Oosternieland 15-5-1845.
8. **Johannes Harms Glas**, geb. Loppersum (huis nr. 9) 23-9-1814, wagenmaker te Loppersum en Ten Post, overl. Veendam 25-9-1855, tr. Loppersum 2-5-1846 met **Betje Derks de Ruiter**, dr. van *Derk Jans de Ruiter* (schipper) en *Catharina Eckeringa*, geb./ged. Oude Pekela 10/17-4-1808, overl. Groningen 7-12-1877, (Betje tr. (2) Groningen 30-9-1860 met *Tjaart Jans Stronk*, zn. van Hagen Garrelts Stronk en Afijn Gerrits Pruijsen).
Tjaart Jans Stronk wedn. van Lutgertjen Hiltjes Smit, geb./ged. Nieuwolda 18/27.1.1798, overl. Groningen 5-7-1858.

Andries Groen en het zilveren knipje

Henk Werk, IJmuiden

Kwajongen of misdadiger? Anna Joosten – Oma Spoor voor de auteur¹ – noemde haar oom “deugnait”. Een deugniet is verhullend uitgedrukt, maar bij een misdadiger denk je toch vooral aan moord- en doodslag en niet aan diefstal. Vader Roelof Groen en stiefmoeder Anna Kolle zullen zich vertwijfeld hebben afgevraagd waarom hun jongste zoon (Groningen 1875 – Groningen 1957) tussen zijn dertiende en zestiende het boevenpad bewandelde. Moeder Hinderkien Coller overleed toen Andries negen jaar oud was. Leefde hij in een andere wereld, omdat hij voortdurend aan haar dacht? Hadden zij daardoor geen vat op hem? Pakten ze hem te streng aan? En gooide Andries om die reden de kont tegen de krib? We zullen het nooit te weten komen.

Voor een poging tot diefstal en zes keer voor diefstal moest hij zich verantwoorden voor de arrondissementsrechtbank te Groningen.² Na het laatste vergrijp, waarvoor Andries één jaar moest brommen, had hij kennelijk zijn les geleerd. Voortaan leidde de deugnait een deugdzaam leven, waarin hij als stukadoor en vervolgens als stoker bij het gemeentelijk gasbedrijf in het zweet des aanschijns de kost verdiende.

Toen het zwaarste vonnis wereldkundig werd gemaakt beperkte Het Nieuwsblad van het Noorden zich op 28 maart 1891 niet tot initialen:

Wat er Donderdag op de rechtbank alhier voorviel.

Nadat de E.Achttb. heer president de zitting heeft geopend, worden navolgende vonnissen uitgesproken.

1. A. Groen, J. Heijes en D. Botter tegen wie voore diefstal van een bakje met geld enz. respectievelijk 6, 4 en 6 maanden gev.straf is gerequireerd, zijn tot 1 jaar, 6 maanden en 1 jaar veroordeeld.

2. J. v. Delden en J. J. Doornbos, in zake van heling, waarvoor 6 en 3 maanden gev.straf was gevraagd, is 8 maanden en 4 maanden opgelegd.

Andries Groen was net zestien jaar oud geworden, zijn maatjes in het kwaad Jacobus Haijes en Daniël Martinus Botter waren vijftien jaar oud. In vereniging, waarbij Botter op de uitkijk stond, ontvreemden zij in de winkel van broodbakker Jacob van der Veen aan het Schuitendiep een gazen bakje met ongeveer 22 gulden. Toevallige passanten Jan van Dellen en Johannes Jacobus Doornbos, die hadden gezien dat Haijes het geldbakje in het Schuitendiep gooide, kregen ieder drie gulden en 50 cent zwijggeld. Misdaad loont niet ondervonden de drie dieven en de beide helers. De gehele buit, waaronder f 5,40 aan kleingeld in een in de Pelsterstraat door getuige Tiebolt Steffen Cusjel (Couchel) gevonden portemonnee, werd in beslag genomen.

Voor nog eens vier bagatelletjes veroordeelde de kantonrechter de jeugdige zondaar tot één dag, voor het maken van een glijbaan op een besneeuwde straat, tot één dag,

wegens het lopen langs of op een spoorbaan, tot twee dagen, omdat hij straatschenderij pleegde, en nog eens twee dagen voor het zonder vergunning afsteken van vuurwerk op de openbare straat.

Drie jaar zag Andries Groen – bruin haar, bruine ogen en een gezonde gelaatskleur ³ – de gevangenis meer van binnen dan aan de buitenkant. Dat lag niet aan de openbare aanklager, maar aan de rechters die de jeugdstrafwet naast zich neerlegden en er een ‘paar schepjes’ bovenop gooiden. De rechters verdubbelden de geëiste straffen, waar de griffiers zonder uitzondering “beneden den leeftijd van 16 jaren met oordeel des onderscheids” aan toevoegden. Naar het oordeel van de rechters wist Andries, ondanks zijn jeugdige leeftijd, drommels goed wat hij deed. Zijn “gedrag in het gesticht” werd in alle gevallen “goed” genoemd. Destijds blijkbaar geen aanleiding om voor vervroegde invrijheidstelling in aanmerking te komen. De vonnissen liepen op van acht dagen voor poging tot diefstal naar één jaar voor diefstal in vereniging gepleegd. Andries groeide met de oplopende gevangenisstraffen mee: de eerste keer dat hij achter de tralies verdween was hij één meter en 40 centimeter lang, twee jaar later gaf de meetlat dertien centimeter meer aan. Een kereltje in vergelijking met de huidige tijd waarin de gemiddelde lengte voor een 15-jarige jongen twintig centimeter meer bedraagt. ⁴ De uiterlijke kenmerken, zoals die bij binnenkomst in de gevangenis zijn vastgelegd, schommelen nogal. Zo werd zijn neus zowel als spits, gewoon en groot beoordeeld en zijn mond gewoon, klein en groot. Zijn wenkbrauwen vershoten volgens het gevangenispersoneel nogal eens van kleur, want zij noteerden beurtelings bruin en zwart.

Groningen, dinsdag 5 februari 1889. Het vriest licht bij een noordoostenwind, kracht drie. Elizabeth Jans Koning, 38 jaar oud en vijf maanden zwanger, dagloonster uit Garmerwolde, staat op de Grote Markt voor een uitstalling met steengoed, wanneer de veertienjarigen Hein Plaat en Andries Groen haar als mikpunt kiezen. Om de omstanders het zicht te beletten, staat Hein Plaat voor haar, terwijl Andries Groen een greep doet in haar jaszak en een zilveren knipje rolt. In het knipje, gemerkt E.J.K., zit een beursje met een rijksdaalder, zes kwartjes, een dubbeltje, drie centen en een half stuiverstuk. Het zilveren knipje begraaft Andries bij de veebrug bij het station. Na een deel van het geld te hebben verteerd, waaronder 40 cent die Hein Plaat als beloning kreeg, verdwijnt de rest als appeltje voor de dorst op het privaat (toilet) onder de Martinoren. Onbezoldigd rijksveldwachter Rient Grave grijpt beide boeven diezelfde dag nog in de kraag en vindt op hun aanwijzing op het privaat een rijksdaalder en een doosje met twee kwartjes en twee centen. Op aanwijzing van Andries Groen vinden de onbezoldigde rijksveldwachters Pelgrim en Knuppel het zilveren knipje.

Zonder straatgenoot Hein, beiden wonen in de Grote Raamstraat, slaat Andries opnieuw toe met het stelen van twee klompen, die hij, zoals hij later voor de rechter zou verklaren, aantrekt omdat hij oude schoenen heeft. Gedupeerden zijn Harmanus Kuik en Durk Faber, beiden met een uitstalling op de Rademarkt. Rient Grave, opnieuw hij, neemt de klompen in beslag.

Hein Plaat en Andries Groen verdwijnen voor twee maanden in het cachot en het in beslag genomen geld en de goederen gaan terug naar de rechtmatige eigenaren: het zilveren knipje en f 3,02 naar Elizabeth Koning, Kuik en Faber ieder hun klomp. Het doosje, als “stuk van overtuiging” afgestaan door Andries Groen, krijgt hij terug. De totale kosten van de rechtszaak, waarvan zes gulden en negen cent voor de deurwaarder, bedragen negen gulden en 94 cent en zijn bij lijfswang van ten hoogste één dag verhaalbaar op beide veroordeelden.

Noten

- 1 Henk Werk, *Groninger kermis, Werken op reis met gebakkramen 1850-1961*, Free Musketeers, Zoetermeer 2015.
 - 2 RHC GA, Arrondissementsrechtbank van Groningen, 1838-1939, toegang 883; rolboek inv.nr. 45; minuten van vonnissen inv.nr.'s 193-208.
 - 3 RHC GA, Directeur strafgevangenis te Groningen, toegang 2014, registers van gedetineerden inv.nr.'s 282-283.
 - 4 Kindexpert: <http://kindexpert.nl/element/55/1/20/2/groei/groei/0-18-jaar>.
-

Goosen Maurits te Winsum

Petronella J.C. Elema, Groningen

- I.. **Maurits [Maurus, etc.] Gosens**, in 1639 “tot Winsum”, overl. in of voor 1691, tr. Warffum 13-1-1639 **Cornelliske Jansens**, overl. in of na 1653, bij haar huwelijk van Warffum.

Het is denkbaar dat Maurits eerder gehuwd is geweest, want hij huurde zeker reeds vanaf 1632/33 een heemstede te Winsum van de stad. Het huwelijk met Cornelliske dateert pas van een aantal jaren later. Beide echtelieden werden tezamen genoemd in de lidmatenlijst van Winsum die te dateren valt op ca. 1653.

Reeds in 1632 zegde de stedelijke rentmeester aan Mauritz Goosens de huur van zijn heemstede in Winsum op (GrA, HJK, inv. no. 863, fol. 12, 19 jan. 1632). Dat was een *pro forma* opzegging na de vaste huurtermijn van zes jaar, dus in principe zou hij dit perceel reeds vanaf 1626 hebben gehuurd. Ook in 1638 (GrA, HJK, inv. no. 869, fol. 12, 18 jan. 1638) en 1645 (GrA, HJK, inv. no. 876, fol. 3, 16 jan. 1645) volgden dergelijke opzeggingen.

Of hij er in 1632 al *de facto* woonde, is twijfelachtig. De heemstede, waarop wij hem later aantreffen, werd toen nog gehuurd door Lubbert Beerens en Hindrick Bennes, aanvankelijk voor *f* 3 en later voor *f* 4.10.0 (GrA, toeg. 1605, inv. no. 332, stadsrekening 1627, fol. 85, Winsemer heemsteden an de westzijde van de wech; *ibid.*, stadsrekening 1632, fol. 85vo). Pas in 1633 (GrA, toeg. 1605, inv. no. 332, stadsrekening 1633, fol. 84) verschijnt Maurits Goosens voor de eerste maal:

Maurits Goosens gebruikt een huisstede op't suiden van de Borch, mit een coltuine groot ..., geeft jaerlijx *f* 4.10.0 huire van anno 1633 verschenen op Paschen.

Mit noch voor 't eerste termijn geschenck *f* 2.5.0.

Later blijkt het perceel te zijn opgemeten en zo zien we dat de kooltuin (moestuin?) ruim 43 roeden omvatte (GrA, toeg. 1605, inv. no. 332, stadsrekening 1645, fol. 132, Winsemer heemsteden an de West sijdt van de wech):

Maurits Goosens gebruikt een heemstede opt suiden van de borch met een cooltuine groot 43¼ roeden na de caerte, geeft jaerlijcx *f* 4.18.6.

Dat jaar betaalde hij ook weer een half jaar geschenk ad *f* 2.6.7 (iedere zes jaar werd immers opnieuw ingehuurd, waarvoor een extra financiële heffing gold). En de inschrijvingen lopen op deze basis tot en met 1690 door. Het kopje “aan de westzijde van de weg” en de locatie ten zuiden van de borg (later: van de borchstede) bleef steeds dezelfde, maar de heemstede was daar soms de derde, soms de vierde in het rijtje. Pas in 1691, na bijna zestig jaar bewoning, werd de tenaamstelling gewijzigd (GrA, toeg. 1605, inv. no. 332, stadsrekening 1691, fol. 106vo) en werd bij de betaling op naam van Maurits Goosens bijgeschreven: nu Hindrik Wissens. Dat was Maurits' schoonzoon, de tweede man van zijn dochter Cornelliske. Of hij toen pas overleed is zéér de vraag; vermoedelijk veranderde zo'n inschrijving pas als daar

een aanleiding voor was (zolang er netjes betaald werd maakte de stedelijke rentmeester zich niet zo druk over de naam van de bewoner). Een bewijs daarvoor is, dat Hindrick Wissens daar volgens diezelfde bron tot 1761 bleef wonen... een fysieke onmogelijkheid. Pas in dat jaar werd genoteerd "nu Jan Jans Woltman" (GrA, toeg. 1605, inv. no. 332, stadsrekening 1761, fol. 111).

Uit dit huwelijk:

- 1 **Cornelliske Maurus**, lidmaat op belijdenis Winsum 7-9-1659, tr. 1. Winsum 15-12-1661 **Haeje Roeleffs**, tr. 2. (op attestatie van Winsum) Ranum 5-2-1688 **Hindrick Wisses**.

Uit het eerste huwelijk:

- a **Mauris Haeijes**, ged. Winsum 9-11-1662.
- 2 **Goosen Maurus**, volgt II.

- II. **Goosen Maurits**, geb. Winsum (1640/1650), herbergier te Aduard (1716), overl. [waarschijnlijk te Aduard] na 1716, tr. 1. Winsum 3-11-1672 **Anje Engelberts**, tr. 2. (vermoedelijk eind 1688) **Liefke Gerrits**, geb. Aduard, dr. van *Gerrit Jansen* en *Anna N.* (zij tr. a. 1656 *Eilco Barels* en b. 1658 *Scholte Abels*), tr. 3. (hij van Aduard) Tolbert augustus 1701 **Jeltijn Jacobs**, in 1671 van Drachten, in 1701 te Tolbert; zij tr. Marum 19-2-1671 *Henrick Willems*, van Marum.

Gosen Maurus werd (op belijdenis) op 10 dec. 1670 lidmaat te Winsum, en op 8 dec. 1672 gebeurde hetzelfde met Anje Engelberts huisvrouw van Gosen Maurus.

De "bruidsschat" van Anje zal ongetwijfeld gevormd zijn door een schuldbekentenis van een Melis Reerts ad f 400. In januari 1673, dat is enkele maanden na hun huwelijk, zegde Gosen Maurits *nomine uxoris* hem die per 1 mei 1673 op (GrA, HJK, inv. no. 902, fol. 51, 31 jan. 1673).

Hun laatste kind werd in 1680 geboren en eind september 1688 ging Goosen in ondertrouw met "de weduwe van Scholte Abels". Omdat dit gebeurde door pastor Warendorp zal dat in Winsum zijn geweest (daar was Hermannus Warendorp predikant van 1653 tot zijn overlijden in 1693). Deze weduwe was Liefke Gerrits, in 1656 te Aduard getrouwd met Eilco Barels en korte tijd nadien, in 1658, te Winsum met Scholte Abels. Het huwelijk zal wel doorgang gevonden hebben (al is niet bekend wanneer), Want op 10 maart 1695 arriveerden in Aduard – met attestatie – Gosen Maurits van Winsum en Liefke Gerrits van Feerwert, vermoedelijk tezamen.

Zij zullen toen op de provincieboerderij no. 277 onder Fransum zijn gaan wonen; "Spanheim" vermeldt Goosen Maurits en Liefke als nieuwe bewoners in 1694 (hun voorgangers daar waren Jan Lauwens en Trijntien). In 1702 werd genoteerd dat de man was getrouwd aan Jeltie. Ook dat was correct.

Het voorbehoud ten aanzien van de huwelijksdatum van Gosen en Liefke – in 1688 of pas later? – is gegrondvest op een rechtszaak die in dat jaar speelde (GrA, RA Hunsingo, inv. no. 97, oud nr. XXXI a 4, 2^e gedeelte, blz. 25-26, Winsum, 17 juli 1688). Een Auke Sijwerts, of Sijerts (in de woorden van Gosen: "seker Auke") was op dat moment van hem in verwachting. Zij had gedreigd hem het kind na de geboorte bij hem te laten afleveren – een manier om de vader ervoor aansprakelijk te stellen – en hij wilde dit door het gerecht laten verbieden.

Nadien sprak het gericht van Winsum hem op zijn gedrag aan. Was hij de vader? Er zijn voldoende aanwijzingen dat er een relatie is geweest, maar Gosen marginaliseerde dat zoveel hij kon: op de Vrijmarkt te Groningen had hij wel met haar "te doen" gehad, hij was wel bij haar thuis geweest (maar toen was hij dronken), en vooral: "dewijl sij wel van meer anderen geschent waar, verders anneemende de bewijzen dat sij een allemans hoere waar." We horen er nadien niets meer over, maar

twee maanden later (GrA, RA Hunsingo, inv. no. 97, oud nr. XXXI a 4, 2^e gedeelte, blz. 42, Winsum, 25 sept. 1688) deed Auke Sijrts een verbod uitgaan aan de predikant Warendorp "ten einde zijn eerw. niet sal hebben voort te vaaren met de proclamata van Goosen Maurits met de wed. van Scholte Abels, ter tijt het gerichte daar over nader sal hebben verklaart." Dit verbod werd afgewezen, maar Auke behield haar rechten in het onderliggende rechtsgeding.

Er is geen kind gedoopt met haar als moeder, en in feite vinden we Auke nadien nergens meer genoemd. Zouden beiden in de kraam zijn overleden? Of is ze vertrokken?

In 1701 trouwde Goosen nog een keer, en wel met een Friezin die al decennialang in Tolbert woonde. Jaren later (op 27 dec. 1716) bleek uit de kerkeraadsverslagen, dat zijn toenmalige vrouw en hij in Aduard een herberg hielden, en dan niet één met een goede reputatie. Letterlijk geciteerd (GrA, Ned. Herv. Gem. Aduard, toegang 201, inv. no. 1/II.)

Aduard 27 dec 1716. Na voorgaande kondiging, visitatie, en proefprediking, hebbende niet verzuimt om den ongeregelden te vermanen en den schrik des Heeren voor te houden en met name Gosen Maurits herbergier en zijn vrouw voorgehouden het schandlijk huis dat 't hunnent gehouden wiert, die zig ook van 't H. avontm. heeft afgehouden, hoewel hij de mewustigheit van de hoererij zijner dienstmaagt ontkende, zo hebben wij zondags na de feestdagen het heilig avontmaal gehouden. Goosen was toen minimaal 65 en mogelijk al een jaar of 70 oud; ik vond hem nadien niet meer genoemd. Evenmin vond ik de kinderen later nog terug.

Uit het eerste huwelijk (allen als kinderen van Gosen Maurus):

- 1 **Aefke Gosens**, ged. Winsum 21-9-1673.
- 2 **Aefke Gosens**, ged. Winsum 20-12-1674, bij haar huwelijk van Aduard, otr. Noordhorn 5-3-1699 (getrouwd te Niezijl) **Tijs Gerrits**, van Noordhorn, zn. van *Gerrit Thijssen* en *Berentjen Janssen*.

Aafke Goossens huisvrouw van Tijs Gerrijts werd na voorgaande belijdenis aangenomen als lidmaat te Niezijl, 10 dec. 1705. In mei 1706 verhuisden ze naar "Niebrugge", maar ze bleven kerken in Niezijl en daar werd ook een kind gedoopt:

- a **Berentje Tiessen**, geb. Niebrugge, ged. Niezijl 6-1-1707.
- 3 **Cornelliske Gosens**, ged. Winsum 25-6-1676.
- 4 **Marisse Gosens**, ged. Winsum 11-11-1677.
- 5 **Corneliske Gosens**, ged. Winsum 9-4-1680.

Bestuur en redactie van de NGV-afdeling Groningen

wensen u

prettige kerstdagen en een voorspoedig en vooral gezond 2016

Heeft Lionel Messi Groningse wortels?

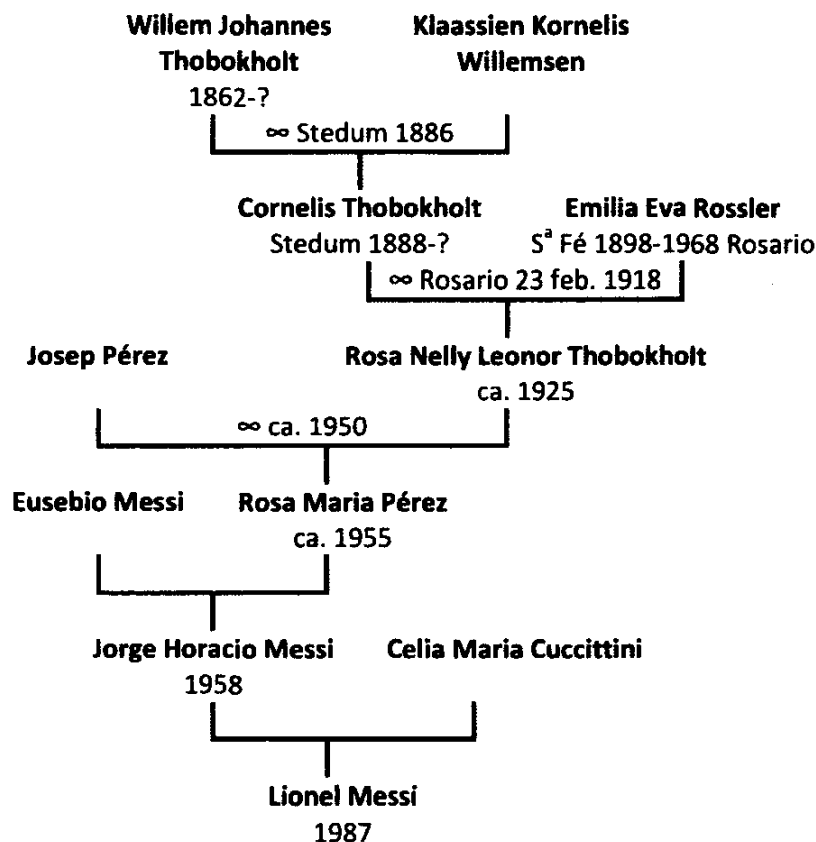
Michèl de Jong, Groningen

Inleiding

In het najaar van 2014 kwam mij via een bevriende sportjournalist een curieus verhaal ter ore. Hij was door een tipgever benaderd met een opmerkelijke scoop: de Argentijn Lionel Messi, sterspeler bij FC Barcelona en algemeen beschouwd als een van de beste voetballers aller tijden, zou Gronings bloed hebben. Volgens de documentatie die deze claim moet ondersteunen zou Messi afstammen van een arbeidersfamilie uit Stedum die aan het eind van de 19de eeuw naar Argentinië emigreerde. Aan mij de vraag of ik er eens naar wilde kijken, want het gerucht was prikkelend genoeg om aan een nader onderzoek te onderwerpen: zou onze provincie naast de in Bedum geboren Arjen Robben – indirect – nóg een voetbalvedette hebben voortgebracht?

De hypothese

De gepostuleerde afstammingslijn loopt via Messi's grootmoeder van vaderskant. Deze Rosa Maria Pérez zou een dochter zijn geweest van Josep Pérez en de rond 1925 geboren Rosa Nelly Leonor Thobokholt, die op haar beurt een dochter was van de in 1918 in Rosario gehuwde Cornelio Thobokholt en Emilia Eva Rossler. Cornelio – de veronderstelde betovergrootvader dus van Lionel Messi – zou in 1888 in Stedum onder de naam Cornelis zijn geboren als zoon van Willem Johannes Thobokholt en Klaassien Kornelis Willemsen, en op zeer jonge leeftijd met zijn ouders naar Argentinië zijn gekomen (schema 1).

Schema 1: De hypothetische afstammingsreeks van Lionel Messi uit de Groningse familie Thobokholt

Al bij een eerste beschouwing bleek dat aan de geponeerde stamlijn nogal wat bezwaren kleven: veel cruciale data ontbreken, terwijl volgens de wél beschikbare gegevens

Messi's oma Rosa Maria Pérez reeds op haar derde(!) jaar een kind kreeg en Rosa Nelly Leonor Thobokholt daarmee al rond haar 32e oma zou zijn geworden van Jorge Horacio Messi, de vader van haar veronderstelde achterkleinzoon Lionel. Ook wanneer de geboorte van Rosa Tobokholt met een paar jaar wordt vervroegd naar 1918 – het huwelijksjaar van haar ouders – zijn er twee vroege tienerzwangerschappen nodig om de opeenvolging van de generaties kloppend te krijgen.

Dat er bij de veronderstelde afstammingsreeks op zijn zachtst gezegd nogal wat kanttekeningen te plaatsen waren, hoefde niet meteen te betekenen dat de hypothese als geheel op onzin berust. Om de juistheid (of waarschijnlijkheid) ervan te toetsen was genealogisch onderzoek noodzakelijk, waarbij zowel vanuit de Groningse familie Thobokholt naar het heden als vanuit Lionel Messi naar het verleden kon worden gewerkt. Vooral de Argentijnse kant van het onderzoek is echter niet van voetangels en klemmen ontbloot.

Genealogie in Argentinië

Aan familiehistorisch onderzoek in Argentinië is in de Nederlandse genealogische literatuur pas voor het eerst serieus aandacht besteed toen Máxima Zorregueta Cerruti in 2001 haar intrede deed in de koninklijke familie. Traditioneel wijden de periodieken *Gens Nostra* (van de Nederlandse Genealogische Vereniging ¹) en *De Nederlandsche Leeuw* (van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslachts- en Wapenkunde ²) artikelen aan de voorouders van (aanstaande) huwelijkspartners van telgen uit het huis Oranje-Nassau. Voor informatie over het voorgeslacht van de Duitse prinsen Bernhard en Claus hadden zij steeds een beroep kunnen doen op de bestaande standaardwerken over de hoog- en laagadelijke geslachten van Europa, maar toen de Nederlandse kroonprins begin deze eeuw met een Argentijns burgermeisje op de propen kwam, zagen de onderzoekers zich voor een probleem gesteld.

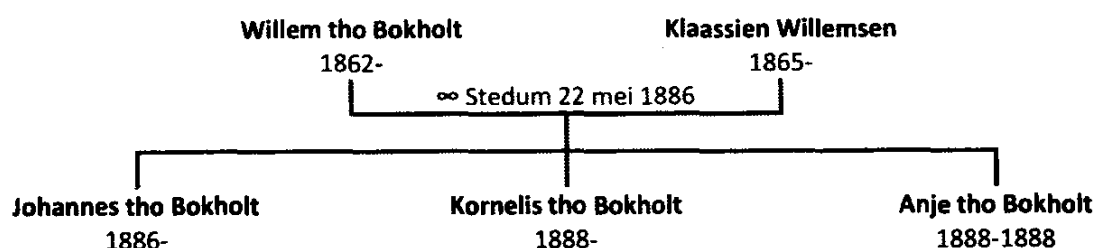
Ondanks het feit dat er in Argentinië verschillende genealogische verenigingen actief zijn, zijn de onderzoeksmogelijkheden in dit uitgestrekte land tamelijk beperkt. De burgerlijke stand is er pas geleidelijk ingevoerd vanaf 1886; vóór die tijd is men aangewezen op de doop-, trouw- en begraafregisters, die nog altijd bewaard worden bij de oorspronkelijke, door het hele land verspreid liggende, parochies. Daarbij komt dat het land geen wettelijke openbaarheid van archieven kent, zodat zelfs gerenommeerde onderzoekers voor de inzage van bronnen afhankelijk zijn van de goedgunstigheid van de dienstdoende ambtenaar of koster. Onderzoek op afstand – bijvoorbeeld vanuit Nederland – is zo mogelijk nog problematischer, omdat de digitalisering en het online beschikbaar stellen van bronnen in Argentinië nog in de kinderschoenen staan. Voor bruikbare resultaten is men veelal – net zoals destijds de auteurs van de stukken over de voorouders van Máxima – nog altijd aangewezen op correspondenten ter plaatse, waarbij zich overigens nog steeds de nodige kwaliteitsproblemen voordoen. De lezer zij hierop bedacht.

De familie Tho Bokholt

Uit opportuniteitsoverwegingen richten we de blik eerst op deze zijde van de Atlantische Oceaan. Het gezin bovenaan de vermeende afstammingsreeks heeft – zij het onder de naam tho Bokholt in plaats van Thobokholt – inderdaad bestaan. Op 22 mei 1886 gaven de 23-jarige Willem Johannes tho Bo(c)kholt en de drie jaar jongere Klaassien Willemsen elkaar het jawoord op het gemeentehuis van Stedum. Uit de huwelijksakte blijkt al meteen dat de kersverse echtelieden bepaald niet tot de welvarende bovenlaag van de Stedumer bevolking behoorden. Willem had in zijn tienerjaren als boerenknecht

gewerkt, maar was nu, evenals zijn ouders, dagloner van beroep. Klaassien verdiende de kost als dienstmeid in Loppersum. De handtekening van haar vader, eveneens dagloner, ontbreekt op de huwelijksakte, aangezien hij nooit had leren schrijven. De bruid en bruidegom zetten evenwel een trefzekere signatuur; anders dan zijn vader schreef Willem zijn familienaam met een 'c', als Tho Bockholt. Het bruidspaar was overigens wel in staat om de verschuldigde leges voor de vereiste uittreksels – in totaal drie gulden – te voldoen; helemaal armlastig waren Willem en Klaassien dus niet.

Ten tijde van het huwelijk was Klaassien al twee maanden zwanger: op 27 december 1886 werd hun eerste kind, Johannes, geboren in Stedum. De vader had de 'c' in zijn achternaam alweer afgezworen, zodat het kind de naam Tho Bokholt meekreeg. Op 19 februari 1888 beviel Klaassien van een tweeling: Kornelis en Anje. De laatste overleed echter precies een maand na haar geboorte (schema 2).

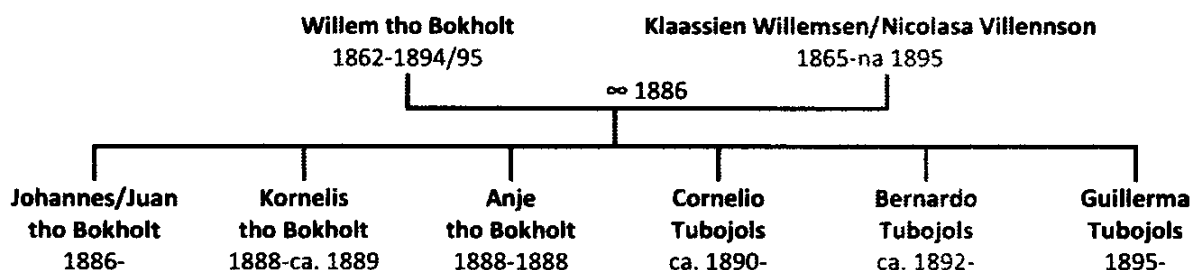
Schema 2: het gezin Tho Bokholt-Willemsen in Stedum

Blijkens het bevolkingsregister van Stedum emigreerden Willem en Klaassien in november 1889 met hun twee zoontjes naar Zuid-Amerika. Zij waren bepaald niet de enigen die in deze periode hun geboortestreek verlieten om een beter bestaan buiten de landsgrenzen na te jagen. In het laatste kwart van de 19de eeuw was de Noord-Nederlandse landbouweconomie ingestort toen de massale import van goedkoop graan en andere landbouwproducten uit Amerika en Rusland de bodem onder het traditionele boerenbestel had weggeslagen. Door de automatisering die zich in het kielzog van de industriële revolutie voltrok waren vooral voor het lagere personeel op het platteland de kansen op werk en een fatsoenlijk inkomen dramatisch afgenomen. Alleen al uit Groningen en Friesland emigreerden honderdduizenden paupers, voornamelijk naar Duitsland en de Verenigde Staten, maar ook naar Zuid-Amerika – meer in het bijzonder naar Argentinië.

De naam Tho Bokholt – of een variant daarop – komt niet voor in de lijsten van aangekomen Nederlanders in Buenos Aires in de periode 1882-1926.³ De vooralsnog oudste originele bron waarin 'Willem Thobokholt' in relatie tot zijn nieuwe thuisland werd aangetroffen is de verklaring die hij op 20 augustus 1893 aflegde in zijn woonplaats Rosario (provincie Santa Fé), waarin hij aangaf dat hij geen afstand wilde doen van zijn Nederlandse nationaliteit. Hij was toen overigens nog altijd dagloner van beroep.⁴ Uit hetzelfde archief blijkt dat hij niet de enige Tho Bokholt was die zich in Argentinië had gevestigd: ook zijn broer Bernardus en diens zonen Johannes, Jan, Anko en Willem – allen woonachtig te Rosario – gaven op enig moment een dergelijke verklaring af.⁵

Het eerstvolgende levensteken is de census van 1895. Klaassien wordt dan als 'Nicolasa Villennson' met haar zoons Juan (8), Cornelio (5), Bernardo (2½) en dochter Guillerma (0) 'Tubojols' vermeld in sección 8 in Rosario. Klaassien was inmiddels 'vidua' en naast oudste zoon Juan de enige die nog uit 'Olanda' kwam. Cornelio was geboren in Córdoba, de twee jongste kinderen in Santa Fé. De moeder verklaarde in totaal zes

kinderen te hebben gebaard en negen jaar getrouwd te zijn geweest. Uit deze informatie blijkt dat Willem tho Bokholt zeer kort voor de volkstelling overleden was, waarschijnlijk nog vóór de geboorte van baby Guillerma, die volgens de traditie ('Wilhelmina') naar haar recent gestorven vader was genoemd. Bovendien moet ook de in Stedum geboren Kornelis – als hij de boottocht überhaupt overleefd heeft – kort na aankomst in Argentinië zijn overleden, gezien de geboorte van een tweede Cornelio rond 1890 in Córdoba (schema 3).⁶

Schema 3: het gezin 'Tubojols' in Rosario, situatie in 1895

Met de volkstelling van 1895 zijn de vanuit Nederland raadpleegbare bronnen zo goed als afgegraasd. Daar staat tegenover dat de website van wijlen Jakob (Jaap) Bos (1943-2013) een tamelijk uitgebreid genealogisch overzicht bevat van de Argentijnse nakomelingen van Willem tho Bokholt en Klaassien Willemsen, tot en met hun achter-achter-achterkleinkinderen (geboren in jaren 1990-2000).⁷ De informatie is her en der lacuneus, maar het geheel doet authentiek en betrouwbaar aan. Het kan bijna niet anders dan dat Jaap Bos de door hem verzamelde gegevens persoonlijk heeft ontvangen van zijn nabije familieleden uit Argentinië; Klaassien tho Bokholt-Willemsen was zijn oudtante.⁸

Volgens de website van zijn achterneef trouwde Cornelio tho Bokholt op 23 februari 1918 in Rosario met Emilia Eva Rossler, geboren te Santa Fé op 2 februari 1898. Bos vereenzelvt de bruidegom overigens abusievelijk met de Kornelis uit 1888; kennelijk was hij niet op de hoogte van diens jonge overlijden en de geboorte van zijn gelijknamige broer rond 1890. Cornelio – overleden op 7 januari 1946 te Rosario – en Emilia kregen vijf kinderen: Guillermo (1918-1948), Santiago Federico (1919-1986), Cornelio Teodoro (1921-1988), Emilia Alida (1922-1995) en Nelly Leonor (leefjaren onbekend).

Behoudens enkele nuances worden de oudste twee generaties in de gepostuleerde verwantschapsreeks (schema 1) dus bevestigd door contemporaine bronnen. De derde generatie is op zijn minst geloofwaardig geworden door de vermelding op de genealogische website van een nabij familielid. Anders dan bij haar oudere broers en zus, wier nageslacht tot op het heden is uitgewerkt, worden van Nelly Leonor Thobokholt (zoals haar naam in Bos' overzicht luidt) geen leefjaren of informatie over een huwelijk vermeld. In de stamboom, die ook de nazaten van Cornelio's broer Juan omvat, wordt geen gewag gemaakt van een connectie met de familie Messi.

De vraag is nu of deze Nelly Leonor Thobokholt (die inderdaad rond 1925 geboren moet zijn) onder de naam Rosa Nelly Leonor Tho⁹ getrouwd is met Josep Pérez en daarmee de overgrootmoeder van Lionel Messi was. Het feit dat de Argentijnse topvoetballer en zijn directe familie eveneens uit Rosario afkomstig zijn, is in dit licht zonder meer saillant.

Número de orden	CUAL ES SU		Si varón o mujer	Edad antes de completar	Si casado, viudo o viuda	A qué nación pertenece	Si es argentino provinciano o terrateniente de la nación
	APPELLIDO?	NOMBRE?					
1	Terrara	Josefa	M	12		Italia	
2	"	Santos	V	8		"	
3	"	Salvador	V	44	S	"	
4	Ledesma	Santiago	V	59	V	Francia	
5	"	Maria	M	16	S	"	
6	"	Juan	V	13		"	
7	"	Luisa	M	10		"	
8	Villenson	Nicolasa	M	29	V	Holanda	
9	Tubujols	Juan	V	8		"	
10	"	Cornelio	V	5		Argentina	Barro
11	"	Bernardo	V	2 1/2		"	Santa Fe
12	"	Guillermo	M	6		"	"
13	Raspallini	Antonio	V	42	C	Italia	
14	Navallini	Jesus	M	36	C	"	
15	Raspallini	Lucia	M	14	S	"	

Linkerpagina uit het
volkstellingsregister van
Rosario, 1895. Nicolasa
Villenson en Juan,
Cornelio, Bernardo en
Guillermo Tubujols staan
vermeld onder nummers 8
t/m 12.

De familie van Lionel Messi

Lionel Andrés Messi Cuccittini¹⁰, bijgenaamd *La Pulga* – ‘De Vlo’ – vanwege zijn wendbaarheid en kleine gestalte, is geboren op 24 juni 1987 in Rosario als zoon van Jorge Horacio Messi (geb. 1958¹¹) en Celia María Cuccittini. Volgens de aan hem gewijde lemma's op Wikipedia is hij van bescheiden komaf: zijn vader werkte als arbeider in een metaalfabriek, terwijl zijn moeder wat bijverdiende als schoonmaakster.¹²

Het geluk wil dat naar zijn voorouders, vooral die van vaderszijde, al enig onderzoek is verricht. Twee kranten meldden in respectievelijk 2005 en 2006 dat de familie Messi oorspronkelijk afkomstig is uit de Italiaanse stad Ancona, vanwaar ene Angelo Messi in 1883 naar Argentinië emigreerde.¹³ In september 2011 maakte de burgemeester van het plaatsje Belcaire d'Urgell in Catalonië trots bekend dat een van Messi's overgrootvaders aldaar was geboren. Uit aanvullend onderzoek door de krant *El Segre* zou zijn gebleken dat deze Josep Pérez, zoon van Ramón Pérez, in 1928 aan boord van het schip 'Catala' naar Argentinië is gekomen. Tijdens de veertig dagen durende bootreis zou hij ene Rosa ontmoet hebben, die op weg was naar Zuid-Amerika voor een gearrangeerd huwelijk met een andere man. Rosa koos voor haar medepassagier, en in Argentinië werd hun dochter Rosa María Pérez geboren, die later zou trouwen met Eusebio Messi. Zij zijn de grootouders van Lionel Messi.¹⁴

Deze gegevens worden althans deels bevestigd in de biografie – simpelweg *Lionel Messi* getiteld – die de Argentijnse journalist Leonardo Faccio in 2012 over zijn door hem bewonderde landgenoot schreef en een jaar later in Nederlandse vertaling uitkwam bij De Bezige Bij. Faccio bezocht voor zijn boek onder meer de arbeiderswijk Las Heras in het zuiden van Rosario, waar Messi tot zijn dertiende opgroeide en waar nog altijd familie van hem woont. De biografie noemt Messi's grootouders van vaderskant, een bakkers-echtpaar, met hun volledige namen: de 85-jarige Eusebio Messi Baro en Rosa María

Pérez Mateu. Don Eusebio Messi zegt in de biografie te zijn geboren op het platteland bij Rosario als kleinzoon van Italianen, terwijl de ouders van zijn vrouw worden omschreven als 'Catalaanse boeren'. Ook Lionels opa van moederskant, Antonio Cuccittini, leefde nog toen Faccio Las Heras aandeed. Het was diens in 1998 overleden vrouw, Celia Olivera de Cuccittini, die haar kleinzoon Lionel voor het eerst meenam naar een voetbalwedstrijd en aan wie Messi met een blik naar de hemel al zijn doelpunten opdraagt.¹⁵

De Spaanse sportverslaggever Guillem Balagué dook in zijn boek over 'Leo' Messi uit 2013 nog wat dieper in de familiegeschiedenis:

... Leo is een Messi en de meisjesnaam van zijn moeder is Cuccittini. De familie stamt af van Italiaanse immigranten, die vanuit Recanati en Ancona, en in de Italiaanse streek de Marche, naar Argentinië waren gekomen. Lionel heeft ook Spaans bloed. Rosario trok Europeanen aan, met name Spanjaarden en Italianen die in de eerste decennia, toen de stad in opkomst was, de helft van de bevolking uitmaakten. Een van Leo's overgrootmoeders, Rosa Mateu i Gese, kwam uit Blancafort de Tragó de Noguera, een streek in de Pyreneeën, bij Lleida, en emigreerde als kind naar Argentinië. Tijdens de overtocht over de Atlantische Oceaan ontmoette ze een man uit Bellcaire d'Urgell, José Pérez Solé. (...) Uiteindelijk trouwden ze in Argentinië en kregen ze drie kinderen, onder wie Rosa María, de vrouw van Eusebio Messi, de ouders van Jorge Messi.¹⁶

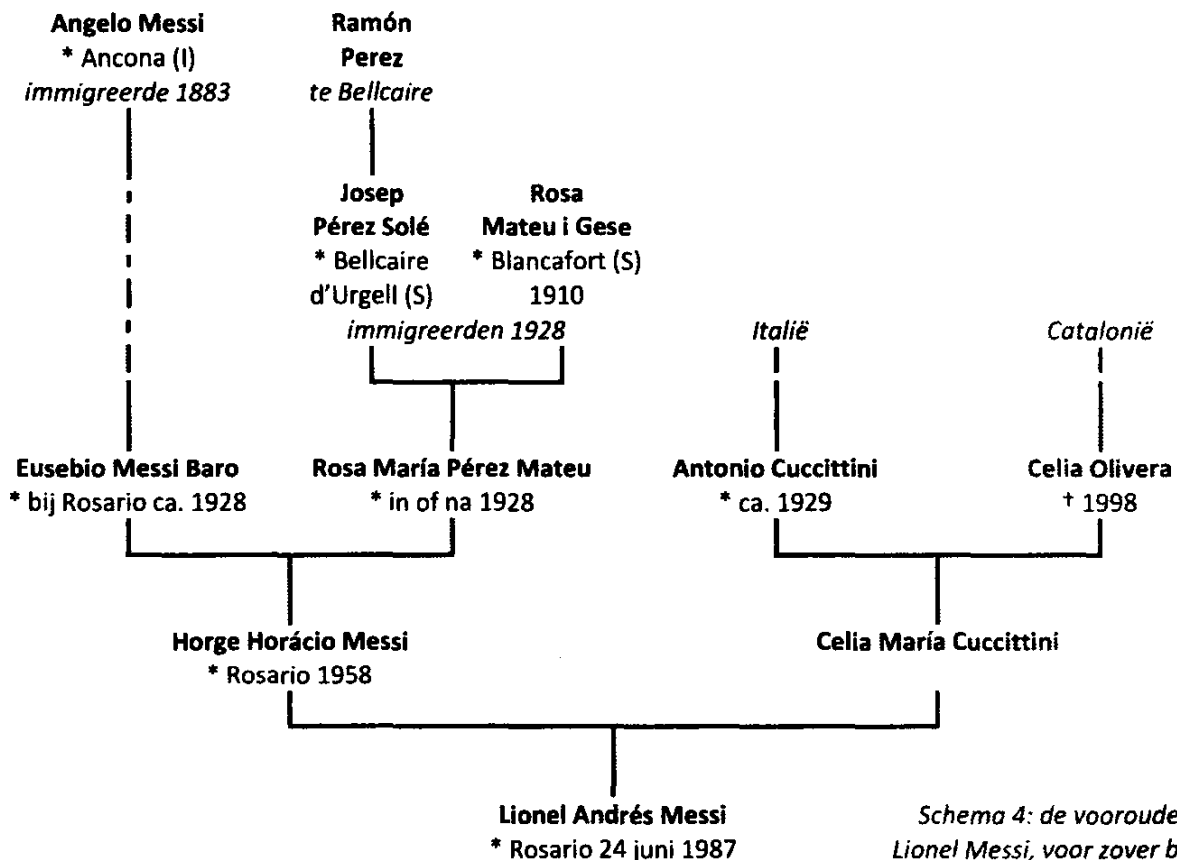
Over Rosa Mateu i Gese verscheen in 2011 nog een artikel in de Catalaanse sportkrant *El Mundo Deportivo*¹⁷, waarin staat vermeld dat zij in 1910 werd geboren in Blancafort de Tragó de Noguera en op 18-jarige leeftijd 'apremiada por la necesidad' – dus gedwongen door nooddrift – de oversteek naar Argentinië maakte in de hoop op een beter leven. Verder bevestigt het artikel de eerder gemelde ontmoeting op de boot met José Pérez Solé en het verdere verloop van hun romance (of eigenlijk andersom: het is zonneklaar dat Balagué zich bij zijn passages over Rosa en Josep op dit artikel heeft verlaten). De verzamelde informatie over Messi's voorouders is samengevat in schema 4.

Vergelijking en conclusie

Nu de namen en enkele levensbijzonderheden van de opa's en oma's van Lionel Messi zijn achterhaald is het duidelijk dat de Messi-stamboom nergens aansluit op de genealogie Tho Bokholt. Het is uitgesloten dat Nelly Leonor Thobokholt de grootmoeder – laat staan overgrootmoeder! – van Messi is. Van een persoonsverwisseling kan evenmin sprake zijn: de diverse krantenartikelen en biografieën zijn volstrekt helder over de identiteit en afkomst van de grootouders van de topvoetballer – van wie er nota bene nog drie in leven zijn. Ook in het licht van de goede sier die men in Italië en Catalonië maakt met de afkomst van de Argentijnse sterspeler is het ongeloofwaardig dat eventuele Nederlandse connecties van Messi niet eerder boven water zijn gekomen. De aan de journalist verstrekte afstammingsreeks moet derhalve naar het rijk der fabelen worden verwezen. Lionel Messi stamt, zoals het gros van zijn landgenoten, louter af van Italianen en Spanjaarden. Door de aderen van De Vlo stroomt geen druppel Gronings bloed.

Sectie op een broodje aap

Na de onomstotelijke conclusie dat het verhaal over Messi's Groningse voorouders onjuist is, blijft de vraag hoe de tipgever aan deze desinformatie is gekomen. Het betrof immers niet alleen een gerucht, maar de stelling dat Messi van Groningse afkomst is werd onderbouwd door een concreet verwantschapsoverzicht met weliswaar twijfelachtige jaartallen maar ook namen van mensen die werkelijk hebben bestaan.

Schema 4: de voorouders van Lionel Messi, voor zover bekend

Het staat vast dat de oorspronkelijke bedenker van deze *hoax* – want zo kunnen we het wel noemen – de informatie over de oudste generaties Tho Bokholt (Willem, Cornelis/Cornelio en diens kinderen in Argentinië) heeft overgenomen van de website van Jaap Bos. Deze site is namelijk de enige bron waaraan hij of zij de huwelijksdatum van Cornelio en Emilia Eva Rossler heeft kunnen ontleen, en waar de namen van hun kinderen op vermeld staan. Vervolgens is de voornaam Rosa – die de betrokkene ongetwijfeld kende uit de Messi-biografieën – domweg aan die van Nelly Leonor Thobokholt vastgeplakt om haar als overgrootmoeder van Lionel Messi op te kunnen voeren. Daarbij is echter klunzig genoeg over het hoofd gezien dat er in biologische zin geen ruimte meer was voor een generatie tussen de kinderen van Willem Tho Bokholt en de grootouders van Messi.

Afgezien van dit pijnlijke staaltje stamboomtechnische onkunde bevat het broodje-aapverhaal over de Groningse wortels van de beste voetballer ter wereld alle ingrediënten van een goede vervalsing: een flinke dosis verifieerbare feiten (de emigratie van de Tho Bokholts en hun vestiging in Rosario), vermengd met een scheut prikkelende onduidelijkheden (het ontbreken van de levensdata van Nelly Leonor), afgemaakt met een toefje 'zou kunnen' (de Europese antecedenten van de Argentijnse bevolking en Messi's relatie met Rosario). Daarnaast is er nog het element 'wishful thinking': de onthulling dat Lionel Messi Groningse voorouders heeft zou zonder meer nieuwswaardig zijn, zij het dan eerder in de categorie *human interest* dan *breaking news*.

Naar de motieven van de aanstichter van deze genealogische falsificatie kunnen we enkel gissen. De journalist in kwestie wil zijn – onbetrouwbaar gebleken – bron in lijn met zijn beroepscode niet bekendmaken. Is hier sprake van een grap of een malicieuze poging een *canard* geplaatst te krijgen om de journalist dan wel het medium in kwestie in verlegenheid te brengen? Dit korte onderzoeksverslag onderstreept in elk geval nog

maar eens het belang van deugdelijke, op solide onderzoek gebaseerde journalistiek en geschiedschrijving – ongeacht de trivialiteit van het onderwerp.

Noten

- 1 A.J. Stasse, 2002. Máxima Zorreguieta, in: *Gens Nostra*, jaargang 57, nr. 2, pp. 57-63.
- 2 H.M. Kuypers, M.L. Doortmont et al., 2002. De voorouders van Máxima Zorreguieta, in: *De Nederlandsche Leeuw CXIX*, nr. 3-4, k. 65-82.
- 3 http://twierstr.home.xs4all.nl/Argentinië/ba_lijst_codeboek.html (geraadpleegd op 2 december 2014).
- 4 Nationaal Archief Den Haag, toegang 2.05.10, inv.nr. 80, verklaringen van Nederlanders in Argentinië dat zij de Nederlandse nationaliteit wensen te behouden (1893-1912) (online raadpleegbaar via <http://twierstr.home.xs4all.nl/Argentinië/paspoort.html>).
- 5 Idem; Bernardus (tho) Bokholt (geb. 1843) was in 1870 getrouwd met Anje Dekker (1844-1888). Hieruit werden geboren Johannes (1871-1871), Johannes (1877), Jan (1878), Anko (1879), Geessien (1880), Willem (1882), Remko (1883), Anje (1885) en Jakob (1887). Bernardus tekende zijn verklaring op 11 aug. 1893, Johannes en Jan op 30 aug. 1902, Willem op 21 aug. 1902 en Anko op 21 okt. 1902.
- 6 www.familysearch.org, collection Argentina, censo nacional 1895.
- 7 <http://members.home.nl/jaap.bos/04patc/04patc-000009.htm#BM13178> (geraadpleegd op 2 december 2014).
- 8 Jakob Bos was een kleinzoon van Jakob Willemsen (1861-1919), de oudere broer van Klaas-sien. De moeder van Bos, Henderika Bos-Willemsen (1903-1987) was dus een volle nicht van de Argentijnse Tubojols.
- 9 Het naamdeel 'Bokholt' zou zij volgens het gerucht hebben laten vallen (e-mailcorrespondentie tussen de journalist in kwestie met de gemeente Loppersum d.d. 17 september 2014).
- 10 Zoals in veel Zuid-Amerikaanse landen krijgen kinderen in Argentinië zowel de achternaam van hun vader als van hun moeder. In het dagelijks gebruik worden zij echter veelal alleen met hun eerste (dus de vaderlijke) familienaam aangeduid.
- 11 Het geboortjaar van Messi's vader stond voorheen op verscheidene internationale versies van diens Wikipediëlemma, maar deze informatie werd vermoedelijk verwijderd omwille van de geringe relevantie.
- 12 Zie o.a. http://en.wikipedia.org/wiki/Lionel_Messi#Early_life (geraadpleegd op 1 december 2014).
- 13 Alexander Aquilar, El origen de los Messi está en Italia, in: *Al Día*, 24 februari 2006; Cristina Cúbero, Las raíces italianas de Leo Messi, in: *El Mundo Deportivo*, 7 oktober 2005. Beide artikelen waren in 2009 nog te zien op internet, maar blijken inmiddels niet meer raadpleegbaar.
- 14 Leo Messi tiene raíces en un pueblo de la provincia de Lleida, in: *Cadena Ser*, 28 september 2011; Messi i Bojan són cosins i amb arrels a El Poal, in: *El Segre*, 12 oktober 2011; Messi y Bojan están vinculados familiarmente: Son primos de cuarta generación, in: *El Mundo Deportivo*, 12 oktober 2011.
- 15 Leonardo Faccio, 2013. *Lionel Messi*. De Bezige Bij, Amsterdam; in de zomer van 2011 was Antonio Cuccittini 82 jaar oud (Kieran Kaal, Mini-repo Rosario: Geduld raakt op, in: *Telesport*, 4 juni 2011).
- 16 Guillem Balagué, 2013. *Messi*. Kosmos, Utrecht.
- 17 Conchita Roura, La bisabuela Catalana de Messi, in: *El Mundo Deportivo* 20 sept. 2011 (online raadpleegbaar via http://www.mundodeportivo.com/20110920/mundo-barsa/la-bisabuela-catalana-de-messi_54218785111.html, geraadpleegd op 2 december 2014).

De enige Groninger: Jan Hendrik Kreijtsers in pamflet Amsterdam ¹

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Inleiding

'Mijn Heeren van de gerechten condemnieren dese gevangen om te werden gebracht op 't schavot voor den raad-huys deser stede op geregt ende aldaar met de swaarde te werden gestraft tot dat ter de dood na volgt. Met confiscatie van alle sijne goederen afgetrokken de C.M.'

is het vonnis dat de uit Groningen afkomstige Jan Hendrikse Kreijtsers op 10 juli 1704 tegen zich hoort uitspreken. De 27-jarige kwakzalver is wegens een manslag veroordeeld en zal worden onthalt en begraven. Dit kunnen we lezen in het confesieboek van Amsterdam en in een pamflet van in die stad ter dood gebrachte personen.

**Noch in 't zelfde jaar, op den 12. July, onder het Justitie-Recht
als vooren, doch door de Substituut-Schouten ENGEL-
BREGTS en BOGAART, geaprehendeert**

Jan Hendrik Kreijtsers / van Groningen,

Er zijn, in ieder geval, drie pamfletten door Maurits Langenwagen te Amersfoort gedrukt met de mensen die vanaf 1693 in Amsterdam door de beul zijn geëxecuteerd. Elk exemplaar had aanvullingen en verbeteringen op de vorige. Het eerste liep tot 1744, het tweede tot 1766, het derde tot 1774. Jan Hendrik komt voor in de eerste twee exemplaren, genoemd in 1703. In het derde ontbreekt hij.

Ze zijn digitaal te lezen en te downloaden via internet.

In het pamflet staan 355 mensen die tot de doodstraf werden veroordeeld, met in veel gevallen het gepleegde delict en de straf die ze kregen. Hiervan woonden 162 in Amsterdam (45,8 %), de overige mannen en vrouwen kwamen uit alle windstreken. Er zat slechts één Groninger tussen, onze Jan Hendrik. Na de ter dood veroordeling werden 102 mensen begraven, tien mannen werden erna in het IJ gesmeten en de snijkamer was voor 36 personen de eindbestemming. Een groot deel werd na de terechtstelling - op de Dam of bij de Waag - naar de Volewijk gebracht. Op dit schiereiland, aan de noordkant van het IJ, waren twee putten met galgen eromheen. Daaraan werden de dode lichamen van geëxecuteerden opgehangen. Als wind en weer de touwen hadden verteerd, vielen de stoffelijke resten in de put. Een paar jaren ontbreken in de pamfletten: 1727, 1747, 1750, 1752 t/m 1758, 1761 en 1762. Mogelijk zijn er toen geen delinquenten ter dood gebracht.

Een paar gevallen

De jongste persoon die de doodstraf moest ondergaan was in 1724 de 14-jarige Barend Barendsen de Jong, alias Bolleman, uit Amsterdam, wegens een groot aantal gepleegde diefstallen en omdat hij een meisje had mishandeld. De terechtstelling was op 1 april.

De oudste persoon die de galg kreeg (22 september 1742) was de 85-jarige Frederik van Vargen uit Stockholm. Hij was oud-kapitein en ingenieur en kreeg de straf voor een 'byna nooit gehoorde' moord op 10 juni op solliciteur Hellendaal. Hij hakte de man in stukken en verspreidde de delen op diverse locaties, onder andere in de Amstel.

De 44-jarige ronselaar Klaas Vermeulen uit Amsterdam wachtte in 1731 zijn straf niet af. Hij pleegde zelfmoord in de gevangenis. Hij werd op de Volewyk, aan de 'buiten gerechtsplaats', met de benen aan de galg opgehangen. Ook Arnoldus Mensing van Kampen, oud 40 jaar, nam zijn leven in de cel. Hij werd erna in het IJ geworpen. De

weversknecht Pieter Epkus maakte er in 1764 ook zelf een eind aan door zich in de Rozegracht te verdrinken, nadat hij Jan Laurentz had vermoord. De vierde persoon die de uitvoerder van zijn eigen doodstraf, door zich in mei 1766 in de cel op te hangen aan zijn neusdoek, was Hartman Doedes uit Hindeloopen.

De tegenhanger van Hansje Brinkers uit Haarlem was in 1703 de 40-jarige schipper Kempe Paulus Duyf uit Harlingen. Hansje redde Nederland volgens de sage door zijn vingertje in de dijk te steken zodat het water ons land niet kon overstromen. Hansje kreeg drie standbeelden, ze staan in Harlingen, Spaarndam en Madurodam. Kempe heeft de Hooge Dijk willen doorsteken om zo het land onder water te zetten. Hij was, aldus zijn zeggen, door de vijand daartoe omgekocht. Kempe kreeg de doodstraf.

Een erg interessant persoon vond ik chirurgijn Hidde Nannes Greetinga, eveneens afkomstig uit Harlingen. Samen met zijn minnares Helena Knoop vermoordden zij hun beider partners, ze kregen beiden de doodstraf. Vanuit de cel stuurde Greetinga brieven aan zijn kinderen. Hierin maande hij ze zich netjes te gedragen en schreef dat ze elkaar ongetwijfeld in de hemel zullen zien.²

Jan Hendrik Kreijtsers alias Oostindiervaar

Hoewel Jan Hendrik tussen 1693 en 1774 de enige Groninger is die in Amsterdam zijn misdaad met de dood moest bekopen, staan er in de index van het confessieboek (tussen 1535 en 1732) een 989 vermeldingen van ondervragingen met Groningers. Die waren getuige, kregen een brandmerk, werden geëxecuteerd, tentoongesteld of werden naar het tuchthuis gebracht. Dit getal is niet het exacte aantal veroordeelden, maar het aantal keren dat ze in de boeken voorkomen. Van sommige verdachten zijn tientallen bladzijden waarop hun naam voorkomt. Ze worden genoemd als gedetineerde of ze komen in een verhoor van een andere verdachte voor. U kunt ze vinden door op de website van het Stadsarchief van Amsterdam *confessieboeken* te selecteren, geen naam in te vullen, maar *locatie* te kiezen en daar *gr*ningen* in te tikken. Kreijtsers komt op 28 bladzijden voor. Als verdachte en als genoemd in verhoren van anderen. Scans van deze ondervragingen kunt u tegen betaling downloaden. Misschien staat er een voor u bekende naam bij.

In 1702 wordt Jan Hendrik voor de eerste keer gearresteerd, de verhoren beginnen op 26 mei. Hij is 25 jaar en kwakzalver als hij met een pak goed wordt aangehouden. Hij bekent dat hij de goederen aan een smous wilde verkopen. Na zijn aanhouding vluchtte hij door in het water te springen. Hij was toen samen met Kees de Boer uit de Goudblomstraat. Hij is naar de Raampoort gelopen, waar hij in het gras in slaap is gevallen. Kees kwam later met de beide pakken. Ze zijn ermee naar een Jood gegaan. Hij werd weer gepakt en vertelde, op 2 juni, dat Kees hem met brandewijn dronken had gevoerd. De diefstal is goed voor drie jaar tuchthuis met daarna verbanning uit Amsterdam, al na twee jaar komt hij vrij.

Waarschijnlijk wordt Jan Hendrik, alias de Oostindiervaar, al snel na zijn vrijlating weer gepakt. Op 29 april 1704 beginnen de verhoren. Er wordt aan hem gevraagd of hij verleden zaterdag met nog enige anderen in de herberg Crooswijk bij de Haarlemmerpoort

was en of hij daar geen ruzie kreeg met zeker manspersoon? Hij zegt dat hij tegen iemand die wou vechten zei: “scheijt er uijt”, waarop die hem een steek in de borst en één in de wang toebracht. Ook deze keer was de sloot zijn vluchtweg, hij sprong erover. Daarna ging hij naar tapper Jan in de herberg aan de Haarlemmer Trekweg. Michiel Schuijttevoerder heeft hem daar verbonden.

Hij is de hele dag in een schuit daar gebleven en ‘s avond wilde hij weer naar de stad. Toen werd hij gevangen genomen en in de Raampoort gezet. Na de vraag of hij Cornelis van den Broek, alias Steentie, kende antwoordde hij eerst ontkennend. Later zegt hij dat ze elkaar twee weken kenden en samen iets hadden gestolen. In eerste instantie zegt Jan dat hij hem ook geen wond toegebracht heeft. Uit andere verhoren blijkt dat hij dit wel deed. Bovendien is de diefstal, met braak, bewezen. Op 10 juli wordt zijn hele bekentenis – die in de loop van het verhoor diverse keren wijzigde – aan hem voorgelezen, waarop het vonnis volgt.

Andere verhoren

Jan Hendrik komt voor in 1702 in de verhoren van Kees de Boer, Jan Gerritse Pijlsterker, Francois Francken en Kobesje Klijn.

In 1704 (hij heet dan ook Jan Hendrik Oostinjevaarder) noemen Diwer, Marrij Jans, Swarte Martijn, Neeltje Douwes, Anne Jans, Martinus, Jacob Cornelisse Backer, Stientje, Neeltje Douwesse, Cornelis van den Broek en Jacob Cornelis Bakker (alias Jaap Met een Arm) zijn naam.

Ook in de verhoren van Kees de Brabander, Klijn Keesje en Gijsbertje Barents komt zijn naam voorbij.

Bronnen, websites

De pamfletten 1693-1646, 1693-1766 en 1693-1774 zijn digitaal beschikbaar en gratis te downloaden van het internet. Ik vond ze door op www.books.google.nl de trefwoorden *naam-lyst amsterdam* in te tikken. De bovenste drie treffers zijn de pamfletten. Na het openen kunt u, via het wielje (rechtsboven op de site), de PDF verkrijgen. Wilt u het document kopen? Dan kan. Via www.google.nl worden er diverse exemplaren te koop aangeboden voor prijzen van ruim 300-700 euro.

Het confessieboek² is op de site www.stadsarchief.amsterdam.nl te bereiken via Archieven, Archiefbank, Inventarissen, Indexen. Er is een index gemaakt over de jaren 1535 tot 1732.

Meer informatie over doodstraf en de beul kunt u zien op de website via *Presentaties, Amsterdamse schatten, Dood*. Dit zijn onder andere het doodvonnis van Hendrina Wouters, een rekening van een beul en een tekening van het galgenveld op Volewyk.

Op het Stadsarchief zijn ongetwijfeld meer gegevens te vinden over het proces van onze Groninger, als aanvulling op het confessieboek, bijvoorbeeld in de rekeningen van de beul.

Met dank aan Klaas Bijsterveld voor het pamflet van de ter dood veroordeelden van Amsterdam 1693-1746. Dit document was de inspiratie tot verder zoeken en het schrijven van dit artikel, waarvoor ik alleen gebruik maakte van digitale bronnen. Het is mogelijk dat er op de archieven in Amsterdam of Groningen nog aanvullende informatie over Jan Hendrik Kreijtsers vinden is. Misschien herkent u zelfs een voorvader in onze hoofdpersoon, of een broer ervan.

Noten

- 1 Kreijtsers komt ook voor als Kruijtscher, Creijtsers, Kreiser, Krijser, Kryser, Oostinjevaar enz. Ik gebruikte de naam die in de confessieboeken het meest voorkomt.
- 2 Confessieboeken Amsterdam: Archieven van de Schout en Schepenen, van de Schepenen en van de Subalterne Rechtbanken.

Om te vieren dat Nederland twee eeuwen officieel in kaart is gebracht is de site www.topotijdreis.nl gelanceerd. Ontdek 200 jaar topografie met deze website van het op 18 februari 1815 opgerichte Topografisch Bureau. Sinds die datum verzamelt en ontsluit de Nederlandse overheid geografische informatie. Na het intikken van het adres krijgt u een kaart van Nederland, met links op de site een tijdbalk. Door daar te schuiven verandert de structuur van de kaart. Dit is duidelijk(er) te zien na het indrukken van het **+**-teken; u zoomt dan in. Het jaar kunt u ook selecteren bij het pijltje, boven de tijdbalk. Door op de **K** (tussen de woorden **kadaster** en **Tijdreis** in) te drukken krijgt u informatie over 200 jaar topografie. U wordt gevraagd om onvolkomenheden die u tegenkomt door te geven.

Fryslân had al enige tijd de website www.allefriezen.nl. Sinds kort zijn daar het grootste deel van de bestanden die op de site van *Tresoor* stonden aan toegevoegd. Via het plusje (dat verschijnt als u een naam intikt of gewoon op **Zoeken** drukt) kunt u deelbestanden selecteren. Door een plusje bij een bestand aan te klikken zoekt u alleen daarin. U kunt ook zoeken op trefwoorden, zoals bijvoorbeeld **plaatsvervanger**. Dit geeft 12.873 vermeldingen. De woorden **plaatsvervanger Groningen** geeft 238 treffers. Als u een huwelijk vindt, kunt u via het vergrootglas naast de namen van de ouders de huwelijksakte van die ouders vinden. Met een beetje geluk is daar hetzelfde geval, zodat u gemakkelijk verder terug komt in de tijd.

Nu u toch in Fryslân bent, kunt u even kijken of u familie bent van Pier Gerlofs Donia, alias Grutte Pier. Meer info is te lezen op de website www.defamyljefangruttepier.nl.

BRon: ES Huwelijk Soort registratie: Huwelijksakte Datum: 05-02-1912

Vader van de bruidegom: Jetse Veldhuis
 Moeder van de bruidegom: Geertje van Straten
 (na selectie bruidegom)

Bruidgom: Atze Veldhuis 30 jaar oud geboren te Dittlingerga, gemeente Veenbinderadeel
 Bruid: Jacoba Dijkstra 32 jaar oud geboren te Koudum

Vader van de bruid: Tjitte Douwes Dijkstra
 Moeder van de bruid: Gerritje Botes van der Meulen
 (na selectie bruidegom)

Bruidgom: Atze Veldhuis 30 jaar oud geboren te Dittlingerga, gemeente Veenbinderadeel
 Bruid: Jacoba Dijkstra 32 jaar oud geboren te Koudum

De bijlagen van de criminele sententies van het Hof van Friesland (toegang 14 nrs. 121-7511) zijn van 1700 tot 1811 digitaal te doorzoeken op www.hvnf.nl/2011/11/criminele-sententies-hof-van-friesland. Heb je daar een datum, dan is het vonnis gemakkelijk te vinden. In *HuppelDePup* 2000 nr. 3 staan op blz. 80 e.v. de Groningers die in de lijst voorkomen, ruim 170 mensen. Streekarchief Noord Oost Friesland (Dokkum) maakte foto's en een index over de jaren 1649-1699; deze zijn te vinden op de tiny url <http://tinyurl.com/phc2mfc>. De volgorde is (nog) niet helemaal correct en ook zijn alle namen nog niet getranscribeerd. Maar het begin is er.

Een paar Groningers: Hylck Jans, Jurrien Hendriks, Marij Cornelis, Peime Geerts.

Het Historisch Centrum Leeuwarden heeft onlangs een selectie van bovengenoemde criminele sententies op de site gezet. Ze lopen van 1516 tot ongeveer 1700, enige honderden mensen die tuchthuisstraf kregen, verbannen werden of onthoofd werden. Een paar delicten: afsnijden van paardenstaarten, toverij, 'ongelove', moord, herdopen, paardendiefstal en kerkedievery.

Groningers die ik tegenkwam: Mytert van Groningen (1524, gebannen), Pieter Goosens (1531, geweld, galg), Johannes Groningens (1583, insolentien, om vergiffenis bidden), Mary Trens (1673, dieverij), Jan Jansen (brandstichting 1686, rad), Janneke Tasseney (1698, huisbraak, gehangen), Salomon Dykmans (1715, huisbraak, gehangen), Reyner Claas (1617, uitbreken tuchthuis, gebannen), Willem Hendriks Luchda (1720, manslag, onthoofd), Hendrik Jans (1761, huisbraak, gehangen).

De link: <http://tinyurl.com/ob3zmoj>. Of zoeken op de site van het HCL op 'crimineele sententies'.

Meer Groningers die met justitie in aanraking kwamen vond ik onder andere in Amsterdam. U kunt ze vinden op de site van het Stadsarchief Amsterdam in de confesieboeken, die van 1535 tot 1732 zijn gedigitaliseerd. U kunt ook zoeken op plaats van herkomst of datum. Dit leverde me op: Groningen 466 treffers, Groninge 20, Visvliet 23, Winscho*ten 11. U kunt tegen betaling scans van de processen lezen. Over de enige Groninger die in Amsterdam ter dood werd veroordeeld tussen 1693 en 1766 kunt lezen in deze *GroninGEN*. Uit het pamflet haalde ik ook de 18 vrouwen die de doodstraf moesten ondergaan en schreef er een artikel over. Het komt in december in *Gens Nostra* en is geschreven met slechts het gebruik van digitale bronnen. Alleen internet dus. Om te laten zien dat je met betrouwbare sites al best veel kunt vinden.

Ook in andere provincies vinden we Groningers terug, bijvoorbeeld:

Utrecht: www.hetutrechtsarchief.nl via **onderzoek, Criminele sententies 1513-1811**. Slechts 13 personen met als herkomst Groningen.

Brabant: www.bhic.nl/het-geheugen-van-brabant via **Archieven en boeken, Personen Raad van Brabant**. 17 treffers met herkomst Groningen. Op naamsvarianten heb ik niet gezocht.

Tot slot had u intussen ongetwijfeld gemerkt dat www.wiewaswie.nl bij veel aktes de scans heeft geplaatst. Ook diverse archieven zijn daartoe, in het kader van de *Wet Hergebruik van Overheidsinformatie* (juli 2015), intussen ook op overgegaan. Meer hierover kunt u lezen op (bijvoorbeeld) www.ivir.nl/publicaties/download/1532.

Surf ze! En stuur links!

Nieuwe boeken Verschenen of nog te verschijnen

Tobias Wagenaar, redacteur, tkjwagenaar@gmail.com

Gelijk de uitdrukking "de koning is dood, leve de koning" geldt dit ook voor de boekenrubriek. De ene redacteur treedt in de voetsporen van de andere redacteur. Echter centraal blijven staan de boeken die betrekking hebben op de provincie Groningen en die van cultuur-historisch maar ook, en dat met name van genealogische aard zijn.

G. Nijhuis architect, Grondlegger van Nijhuis en Reker architecten te Groningen 1877-1987, Collage van een nalatenschap. Door Peter Suidman en als co-auteurs Herman Waterbolk en Fred Kuiper. Het boek behandelt zowel de architecten-opleiding in de 19^e eeuw, de levensloop van Gerrit Nijhuis, zijn samenwerking met Karel Reker, het architectenbureau, Lammert Reker, en het geheel wordt afgesloten met een lijst van ontworpen panden en gebouwen, waar, de opdrachtgevers, bouwjaar en wie de aannemer was. Een feest der herkenning. Prijs 29,50 euro.

Helperzwembad 90 jaar zwemmen in het Helperzwembad (en) De Papiermolen openluchtbad 60 jaar zwemmen in de Papiermolen. Beide stad-Groninger zwembaden worden behandeld in keerdruk. Welke Stadjer heeft niet gezwommen in een van deze baden, al dan niet recreatief. Auteurs zijn: Kirsten Otten en Eva Magnusková. Prijs 9,95 euro.

Historisch Jaarboek Groningen 2015. Een uitgave die zich wederom kenmerkt door diverse artikelen met verschillende auteurs o.a. over de familie Clant (portretten), ouderenzorg in de stad Groningen (eind 18^e eeuw), dierenparkenplannen in de jaren '30 van de vorige eeuw, en nog veel meer. Een goed verzorgde publicatie van de vereniging Stad & Lande.

Marten Toonder senior van eierzoeker tot zeekapitein, door Erik de Graaf. Het boek handelt over het leven van de vader, senior, van onze grote tekenaar Marten Toonder, junior. Zijn leven als zeekapitein en ook allerlei maatschappelijke ontwikkelingen komen aan bod. Prijs 27,50 euro.

ADVERTENTIE

**Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen**

Boeken over Groningen

**BOEKHANDEL
GODERT WALTER**

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

Oldambster Tichelwerken, door K.B. Haan. In het boek worden een 20-tal pannen- en steenfabrieken besproken in de periode 1571-1981. Facetten als eigenaren, werkers, vaardigheden en waar stonden ze, komen aan bod. Prijs 35 euro.

Petrus Camper in context, door Klaas van Berkel en Bart Ramakers (eindredactie). Engelstalig. Centraal staat de persoon van Petrus Camper, diens levensloop in relatie tot de wetenschap, kunsten en samenleving in de Nederlandse Republiek van de 18de eeuw. Uitgeverij Verloren. Prijs 29 euro.

Semslinie de oudste rechte lijn ter wereld, door Paul Brood, Jan Blokker en Sake Elzinga. Deze lijn geeft de grens aan tussen de provincie Groningen en Drenthe. Na onderlinge conflicten tussen boeren uit beide provincies, kregen de landmeters Jan Sems en Jan de la Hay, zo'n 400 jaar geleden, de taak een grens te trekken door het veengebied. Prijs 22,50 euro.

Verveningen en Verveners in Friesland, door W. Visscher. Hoewel dit boek handelt over Friesland zijn een aantal verveners betrokken bij verveningen in de provincie Groningen. Bovendien worden heel veel fragmentgenealogieën gegeven. Zo'n kleine 100 pagina's. Prijs 35 euro.

Naast nieuwe boeken zal er ook enige aandacht voor antiquarische boeken zijn. Niet zozeer titels, maar meer van waar kan ik die vinden/krijgen. Om zo het missende boek te vinden. En dan voornamelijk via het internet. Maar ook relevante beurzen, om zelf te "ruiken". Dit laatste is natuurlijk het leukste.

De site www.tweedehands-boeken.nl is een site waar vele antiquariaten aan gelinkt zijn. U kunt zoeken met een landelijke dekking. Wist u dat Bol.com ook antiquarische boeken verkoopt? Te bereiken via www.bol.com.

Voor zowel oude boeken via websites, nieuwe boeken, geldt, maar ook voor beurzen, TIP ons. Denk daarbij wel aan het feit dat wij maar 3 keer per jaar verschijnen; voor termijnen kan dat lastig zijn. Alle reacties graag richting redactie@groningen.ngv.nl.

Nieuws van de archieven

Henk Hartog, redacteur

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel.
050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Aanwinsten genealogieën etc. in de bibliotheek (toegang 1957)

29149 **Rode-Rooda** *Het Groninger geslacht Rode/Rhodius/Rooda : genealogie der Groninger nakomelingen van Hinne Rode (ca. 1480-1537/39) / Jakob Gijsbert Eelkman Rooda*; eigen uitgave, 2014.: ill., krt. ; 30 cm. Met lit. opg. in voetnoten. Uitgave bestaat uit 4 delen (in één band), resp. 36, 139, 48 en 59 pag. lang.

Dit boek bevat de nakomelingen in de mannelijke lijn van Hinne Rode, eens rector van het Fraterhuis in Utrecht. Hij werd in 1522 om zijn geloof afgezet en nam de wijk naar Oost-Friesland. Achterkleinzoons Wessel en Bene Rode / Rodius komen eind 16e eeuw naar Groningerland. Vanaf deel 2 worden hun nakomelingen beschreven. Luxe maar weinig overzichtelijke presentatie hiervan.

29466 **Mulder** *Honderd jaar Schepen, Schippers en Scheepsbouwers in Stadskanaal : Lief en leed in de scheepsbouwersfamilie Mulder in de jaren 1850-1950, op hun werken en op enkele schepen door hen van de hamer gebracht*, door Willem Mulder. - 2e geheel herziene en aangevulde druk; eigen uitgave, 2015. - 779 p. : ill., krt., facs. Met lit. opgave.

Vier generaties scheepsbouwers Mulder start met Lucas Pieters Mulder, geb. 1813 te Oude Pekela, die in 1839 te Veendam trouwde met Hillechien Jans Zoutman, geb. 1820 te Veendam. In dit boek een uitgebreid overzicht van de schepen door leden van de familie Mulder te Stadskanaal en later ook te Martenshoek gebouwd; achterin dit boek in lijsten samengevat.

29557 **Schmidt** "Uitgebreid" : *Kroniek van de Familie Schmidt Wildervank 1776-1991*, door B.A. Schmidt; 2e druk, 2015. - 221 p. : ill. ; 30 cm. 1e dr.: 1997.

Achterin de genealogie van de familie; daarvóór familie verhalen, onderzoekservaringen, archivalia uit het oude familie- en bedrijfsarchief enz. Als nakomeling van Johann Theodoor Schmidt uit Schmallingenberg in Sauerland vestigde in de 19^e eeuw Franz Anton Schmidt (1836-1912) zich als kramer in galanterieën en houtwaren te Wildervank. Boek mede gebaseerd op het archief van de Tricotfabriek A. Schmidt en Zoon te Wildervank.

29346 **van der Tuuk** *Van der Tuuk generaties*, samengest. door Jacob Albert Hoving-van der Tuuk, eigen uitgave, 2015; - 317 p. : ill.. Met registers (numeriek / op voornaam van de van der Tuuks / op aangetrouwde familieleden).

Stamvader is Harmen Lambertus van der Tuick, geb. Quakenbrück ca. 1625, en overleden te Appingedam in 1697, waar hij sinds 1670 woonde. Aanvankelijk sergeant onder des Prinsen Garde, later koopman / lakenkoopman te Appingedam.

29199 **van der Zwaag** *Kwartierstaat van Suine Willem van der Zwaag*, door Jan-Sikke van der Zwaag; eigen uitgave. - 46 p.

Stamvader geboren in 1923 te Spijk. Familienamen in deze kwartierstaat: Bakker (2x), Boerma, Bouwsema, Bruins, Doornbosch, Dorenbos, van Houten, Klaassens, Oosterdijk, van der Ploeg, Reinders, Smit, Venhuizen, van der Weg, van der Zwaag, bijna alle in Noordoost-Groningen.

Waterschap Noorderzijlvest

De historische archieven van het waterschap Noorderzijlvest zijn in beheer gegeven bij de Groninger Archieven. Een omvangrijke collectie van meer dan 1700 dozen, bij elkaar ruim 200 meter.

In het archief van het waterschap Noorderzijlvest zitten ook de archieven van de waterschappen, zijlvesten en dijkrechten die hier in de loop der tijd in zijn opgegaan. Ook al zijn veel oude documenten verloren gegaan, toch blijft er veel interessants over. Zo zitten er in de waterschapsarchieven veel zijlschotregisters, waaruit valt op te maken hoeveel belasting de gebruikers van landerijen moesten betalen. De belasting was gekoppeld aan de grootte van hun land.

Na het overbrengen van de historische archieven van het waterschap Noorderzijlvest rondten de Groninger Archieven ook de inventarisatie van het archief af. Dat betekent dat nog niet alle archieven nu al raadpleegbaar zijn.

Bestuur van de afdeling Groningen

Voorzitter		voorzitter@groningen.ngv.nl
G. Zuidema	Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen	050-5776363
Penningmeester en vice-voorzitter		penningmeester@groningen.ngv.nl
H. Boels	Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer	050-3023207
Secretaris		secretaris@groningen.ngv.nl
H.J. Timmer	Coronastraat 14, 9742 EG Groningen	050-5711142
Bestuurslid		
T.K.J. Wagenaar	Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701
Redactie GroninGEN		redactie@groningen.ngv.nl
A.E. Buurma	Burg. Cleveringalaan 9, 9801 EN Zuidhorn	06-19783552
H.J.E. Hartog	Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen	050-5253333
T.K.J. Wagenaar	Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701
J.A.P. Waterborg	Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer	050-2303440
Knipseldienst		knipseldienst@groningen.ngv.nl
M. Becker-Jager	Frankrijklaan 49, 9501 RN Stadskanaal	0599-614257
Webmaster		webmaster@groningen.ngv.nl
D. Uuldriks	Velthoek 24, 9642 RB Veendam	0598-633833

Website NGV afdeling Groningen: www.ngv.nl/wwwGRN/

Inhoud GroninGEN

januari 2016, jaargang 23, nr. 1

Woord vooraf	1
Bestuur en Beleid	2
Afdelingsprogramma en Agenda	3
Genealogisch voorstellen	3
Naamslijsten XLI: Register der karspellieden van Slogteren welke onmagtig zijn om des landslasten te kunnen betalen, 1740	4
Aanverwanten van de Lopster familie Glas (vervolg).	7
Andries Groen en het zilveren knipje	11
Goosen Maurits te Winsum	13
Heeft Lionel Messi Groningse wortels ?	16
De enige Groninger: Jan Hendrik Kreijtsers pamflet Amsterdam	24
Allemaal digt @ 47	27
Boekenrubriek	29
Nieuws van de archieven	30
Colofon	32